

Identifikace a vývoj významných výsadeb vytrvalých okrasných bylin v areálu Průhonického parku na základě srovnání historické dokumentace a současného stavu

Specializovaná mapa s odborným obsahem

B. TEXTOVÁ ČÁST

Zpracovatel:

Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v.v.i.
Květnové nám. 391, 252 43 Průhonice

Autoři práce: Ivana Barošová, Vendula Krausová, Markéta Šantrůčková

Výstup byl zpracován v rámci řešení projektu výzkumu a vývoje Ministerstva kultury ČR Program Národní a kulturní identity (NAKI) kód : DG16P02M027 Průhonice jako zahradnický fenomén – více než stoletá tradice introdukce, šlechtění a použití okrasných bylin.

Obsah

1	Cíl výsledku	2
2	Metodika zpracovávání dat	2
3	Komentář k legendě mapy	3
4	Popis výsledku	4
4.1	Vymezení a charakteristika území.....	4
4.2	Stručný historický vývoj parku.....	4
4.3	Vývoj použití bylin v Průhonickém parku	5
4.4	Vývoj použití bylin na průhonickém alpinu	9
4.5	Park - soupis starých mapových podkladů a seznamů rostlin.....	11
4.6	Alpinum - soupis historických mapových podkladů a seznamů rostlin	23
4.7	Okrasné byliny v oblasti Průhonického parku	26
5	Návrh využití výsledku typu specializovaná mapa s odborným obsahem poskytovatelem	32
6	Seznam publikací a výstupů z originální práce, které předcházely výsledku typu specializovaná mapa s odborným obsahem	32

1 Cíl výsledku

Předložená specializovaná mapa s odborným obsahem podrobně analyzuje bylinné patro Průhonického parku. Vzhledem ke značnému rozsahu se mapová část specializuje na taxony, které bylo možné vyhodnotit na základě již provedených mapových záznamů v 70. a 90. letech 20. stol. Došlo tak k unikátnímu srovnání dat s časovým odstupem. Cílem předkládané mapy je zachytit vývoj vybraných bylin v porostu Průhonického parku, zejména okrasných druhů trvalek, které byly záměrně do parku vysazeny a zplaněly či se stabilizovaly v dané lokalitě. Záměrem bylo srovnat vývoj vybraných druhů a to v co nejdelším čase a zachytit jejich kvantitativní nárůst. Každý taxon sledovaný v Průhonickém parku bylo cílem vyhodnotit i po stránce jeho přínosu do krajinářského parku anebo doporučit jeho eliminaci. Dále bylo cílem sepsat maximální množství historických mapových podkladů a k nim navázaných seznamů rostlin, které souvisí s bylinným patrem v Průhonickém parku.

2 Metodika zpracovávání dat

Základním přístupem bylo shromáždění maximálního počtu podkladů, které se vztahují k bylinnému patru v Průhonickém parku. Pátráno bylo po nejstarších položkách, které jsou uloženy v obou výzkumných institucích, tj. jak v **Botanickém ústavu AV ČR, v.v.i.** a **správě Průhonického parku**, tak ve **Výzkumném ústavu Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví v.v.i.** Dále byly sledovány i novější záznamy. Prostudovány a soustředěny byly jak veškeré nalezené mapové podklady, tak seznamy rostlin, které se vztahovaly k různým částem parku. Na základě této výzkumné fáze byl vypracován **seznam materiálů**, které sloužily k evidenci vysazených trvalek v Průhonickém parku od jeho založení. Jedná se tak o cenný, prvně publikovaný soubor informací, který byl zpracován do textové části předkládané specializované mapy. Pro samotnou specializovanou mapu byly využity mladší podklady, neboť jako jediné představovaly nejdetailnější lokalizaci trvalek, které se v parku vyskytovaly. Jedná se o práci V. Jehlíka a M. Lhotské, kteří v roce 1970 publikovali důkladnou studii bylinného patra celého Průhonického parku a jeho okolí pod názvem ***Příspěvek k rozšíření a karpobiologii některých synantropních rostlin z Průhonického parku, Průhonice a údolí Botiče***. Tato studie vyšla v rámci vědeckých prací *Studie ČSAV*. Na práci těchto dvou botaniků postupně navázal Z. Tyller, který měl na starosti bylinné výsadby v oblasti alpina i v celém parku. Ze své praxe publikoval několik vědeckých článků, zaměřených jak na historii alpina a parku, tak zejména na jednotlivé druhy trvalek, jejich původ a způsob přežívání v parku. Stěžejní a shrnující prací se však stal pro park článek s názvem ***Bylinné patro v průhonickém parku***, který byl publikován v roce 1990 ve vědeckém periodiku *Acta Průhoniciana*.

Mapová část se věnuje pouze krajinářské kompozici parku, pro alpinum byly vyhotoveny přehledy podkladů. Během let 2018-2020 probíhal zároveň s kompletací starých mapových podkladů průzkum bylinného patra parku. Pozornost byla soustředěna na druhy, které již uvedl a do map zanesli V. Jehlík a M. Lhotská (1970) a Z. Tyller (1990). Druhy byly určeny a lokalizovány do pracovní mapy

formátu A3, autor **Jagr 1958, aktualizována Burda, Pavlík 2001**, sloužící správě parku pro terénní záznamy. Veškerá terénní data byla následně zanesena programem Brics Cad do digitální mapy parku, která byla vytvořena správou parku v roce 2013 digitalizováním podkladu **Zaměření Průhonického parku, výškopis, polohopis, zeleň z roku 1985** - stav parku k tomuto datu.

V textové části náležící k předkládané specializované mapě byl dále zpracován přehled bylin uváděných v dokumentech o jejich dřívějším výskytu a možnostech pěstování. Vycházeno bylo zejména z **Matriky rostlin, z Katalogu rostlin Československé dendrologické společnosti v Průhonících 1927** (považován za sortimentálně jako jeden z nejobsáhlejších), a z prvního průvodce parkem, který zpracoval **B. Kavka v letech 1936-1939**, a následně z druhého Kavkova **průvodce z roku 1959** a z článku z roku **1908** od hraběte **A. E. Silva Taroucy**, ve kterém doporučoval byliny do krajinářského parku.¹

3 Komentář k legendě mapy

A. 1 Specializovaná mapa s odborným obsahem – přehled trvalek k roku 1970 a 1990 v Průhonickém parku

Do aktuálního digitálního zaměření Průhonického parku ve formátu DWG byly přeneseny historické záznamy V. Jehlíky a M. Lhotské (1970) a Z. Tyllera (1990). Jsou tak srovnány v jednom podkladu a mapa formátu A1 představuje záznam 25 taxonů, které byly na jednotlivých místech zmapovány v letech 1970 až 1990. Uvedení autoři se shodli s mapováním pouze v jednom taxonu, a to u *Gentiana asclepiadea* L., tudíž jejich práce se doplňovala a rozšířila rozpětí sledovaných druhů.

A. 2 Specializovaná mapa s odborným obsahem – přehled trvalek k roku 2020

Předkládaná mapa na formátu A1 představuje aktuální mapování, které se započalo v roce 2018 a pokračovalo do roku 2020. Zaneseno je shodných 25 druhů trvalek, které zmapovali V. Jehlík a M. Lhotská (1970) a Z. Tyller (1990) v předchozích letech. Jedná se tak o aktualizovaný přehled všech dříve studovaných druhů s odstupem 50 a 30 let, zanesených do jednoho mapového podkladu.

A. 3 Specializovaná mapa s odborným obsahem – výskyt jednotlivých taxonů trvalek v historii a současnosti

Série jednotlivých map na formátu A3, kde je představen jeden taxon v současnosti a v historii. Jedná se tak o důležité přehledné srovnání, které vypovídá o úbytku či šíření se sledovaného druhu.

Jednotlivé mapy jsou uvedeny pro následující taxony: *Actaea rubra* (Aiton) Willd., *Allium ursinum* L., *Anemone nemorosa* L., *Arnica montana* L., *Calla palustris* L., *Campanula alliariifolia* Willd., *Claytonia alsinoides* Sims., *Crocus* sp. – *Crocus heuffelianus* Herb., *Corydalis cava* (L.) Schweigg. et Koerte., *Digitalis ferruginea* L., *Leucojum vernum* L., *Galanthus nivalis* L., *Gentiana asclepiadea* L., *Lupinus*

---

¹ Kavka B. (1936-1939): Národní park v Průhonících. Průvodce parkem a přilehlými objekty. Novina, Praha 43s.; Kavka B. a kol. (1959): Národní park a botanická zahrada v Průhonících. Československá akademie zemědělských věd, Praha.; Silva Tarouca Ernst (1908): Über die Verwendung der Stauden in Landschaftsgarten. Möll. D., Gärtenzeitung, Erfurt, 23:122-125

polyphyllus Lindl., *Lysichiton americanus* Hultén et H. St. John, *Lysichiton camtschatcensis* (L.) Schott, *Petasites japonicus* (Sieb. et Zucc.) Maxim., *Petasites hybridus* (L.) "G.Gaertn., B.Mey. & Scherb.", *Dactylorhiza majalis* (Rchb.) P.F.Hunt & Summerh., *Primula acaulis* (L.) Hill, *Reynoutria japonica* Houtt., *Reynoutria sachalinensis* (F.Schmidt) Nakai, *Rudbeckia laciniata* L., *Solidago gigantea* Aiton, *Telekia speciosa* (Schreb.) Baumg., *Veratrum nigrum* L.

4 Popis výsledku

4.1 Vymezení a charakteristika území

Studovanou lokalitou se stal významný krajinářský park v Průhonicích, který je památkově chráněn jako Národní kulturní památka a památka zapsaná na Seznam světového kulturního a přírodní dědictví UNESCO jako sériový statek s historickým centrem Prahy. Nachází se však těsně na východní hranici hlavního města Praha, spádově již ve Středočeském kraji. Soubor luk, lesních porostů, rybníků a přirozených skalních výběžků se rozkládá na celkové ploše 250 ha. Na severu je vklíněn do obce Průhonice, kde se nachází vlastní zámecké sídlo, jižně lemuje park obec Dobřejovice, západě se rozrůstá až ke zdem parku obec Zdiměřice. Hranice řešeného území odpovídá zanesení hranice parku v digitálním zaměření.

4.2 Stručný historický vývoj parku

Hrabě A. E. Silva Tarouca (1860–1936) se narodil do šlechtické rodiny v Čechách pod Kosířem. V roce 1885 se oženil s Marií Antonií Gabrielou Nostic-Rieneck, jedinou dědičkou nosticovského majetku, do něhož patřily i Průhonice. Tím se začala odvíjet i nová historie průhonického zámku včetně parku, který dnes považujeme za ukázkovou formu anglického krajinářského parku z pozdního období. Svými aktivitami ovlivnil i mnoho dalších českých zahradních architektů. Průhonický park tak prošel svou nejvýraznější proměnou koncem 19. století a postupně se rozvíjel pod přímým vlivem svého zakladatele až do 30. let 20. století.

A. E. Silva Tarouca se intenzivně se věnoval studiu botaniky a zahradnímu umění. Zahradnický obor se snažil svou veřejnou činností maximálně podporovat, proto byl často předsedou spolků a čestným členem mnoha vědeckých společností, např. Královské zahradnické společnosti ve Velké Británii nebo Německé dendrologické společnosti. Stal se spoluzakladatelem a prezidentem Rakousko-uherské dendrologické společnosti a později předsedou Československé dendrologické společnosti. Během svého působení v dendrologických společnostech navázal kontakty se světovými odborníky v oblasti botaniky a zahradního umění.

V roce 1927 odprodal A. E. Silva Tarouca průhonický velkostatek, včetně parku, státu za podmínky, že v Průhonicích bude pokračovat zahradnický výzkum a péče o park. Ve stejném roce tak došlo k založení Státních pokusných objektů zemědělských v Průhonicích, které se staly součástí sítě pokusných objektů zakládaných po celém Československu ministerstvem zemědělství. Spolu se zahradnickým výzkumem se v Průhonicích začal rozvíjet i výzkum ovocnářský a zelinářský. Od zřízení výzkumné instituce v roce 1927 až do roku 1971 stál v jejím čele docent Bohumil Kavka, který zpočátku úzce spolupracoval s A. E. Silva Taroucou a navazoval na něj jak ve tvorbě parku, tak

výzkumnou činností, která se již formovala na půdě Československé dendrologické společnosti. Zelinářský výzkum zaštiťoval prof. František Landovský a ovocnářství doc. Karel Kamenický. Zahradnický výzkum se v prvních desetiletích své činnosti soustředil především na pěstování rostlin, zejména dřevin a jejich šlechtění. Byly šlechtěny i zkoumány introdukované rostliny jak z hlediska podmínek pěstování, důraz byl kladen především na mrazuvzdornost, tak z hlediska potřeb zahradní a krajinářské tvorby (zajímavé druhy a kultivary svou barvou a habitem). Důležité bylo zázemí Průhonického parku, kde byly zkoušeny zahradnické postupy a technologie.

Od roku 1954 sídlila v průhonickém zámku kromě Výzkumného ústavu okrasného zahradnictví také Geobotanická laboratoř Československé akademie věd (ČSAV), která byla roku 1962 transformována na Botanický ústav ČSAV. Do majetku Botanického ústavu byl v roce jeho vzniku převeden i Průhonický park, kdežto Výzkumný ústav okrasného zahradnictví musel rozšířit své pokusné plochy na místě bývalé spolkové zahrady Československé dendrologické společnosti, tj. dnešní Dendrologické zahrady VÚKOZ.

4.3 Vývoj použití bylin v Průhonickém parku

Hrabě A. E. Silva Tarouca díky svému celoživotnímu zájmu dosáhl v zahradnickém oboru vysokých znalostí, které aplikoval ve svém parku. Kombinací estetického cítění a citu pro přirozenou přírodu dosáhl velkolepého výsledku. Na park pohlížel komplexně, rozvíjel jak jeho celkovou koncepci, přetvářel vodní plochy, určoval vedení cest, umísťoval drobné stavby, zároveň vynikajícím způsobem pracoval s vegetací. Sám přirovnával práci krajináře k tvorbě malíře, který nanáší barvu na živé plátno pomocí luk, skal, vody, stromů, keřů, trvalek. Zároveň se však netajil tím, že byl vášnivým sběratelem rostlin. Ovšem sběratelské nadšení nemělo žádný negativní efekt na zachování estetického pojetí parku a rostliny použité přímo v parku prošly důkladným výběrem. Průhonický park, který označujeme za vrcholné dílo krajinářského parku, tvoří dnes homogenní celek, který je sortimentálně bohatý a rostliny jsou zde použity s ohledem na jejich stanovištní podmínky a zároveň estetické působení. Primárním záměrem bylo napojit nové výsadby na již stávající krajinu, aby se harmonicky propojily a doplnily. K tomuto účelu využil A. E. Silva Tarouca především stávajících dřevin, které tvořily kostru parku. Mezi ně dosazoval cizokrajné druhy, pro dotvoření detailního měřítko a vnesení barvy do kompozice pak pracoval s keři a trvalkami, při tvorbě alpina kromě velkého množství trvalek i s choulostivějšími druhy skalniček. U použitého materiálu, jak u dřevin, tak i trvalek, se často jednalo o prvointrodukce na naše území. Jedná se tak o výjimečný počín A. E. Silva Taroucy, kdy přistoupil při tvorbě parku k detailní práci s bylinným patrem, a to nejen v prostoru alpina, ale i v krajinářské kompozici, kde byl kladen zejména důraz na respektování přirozeného působení rostlin a jejich ekologických vlastností.

Hrabě A. E. Silva Tarouca se ve svých textech vyjadřoval odmítavě k rabatu,² proto tento prvek v parku dodnes nenajdeme. Nevyskytoval se ani na nádvoří navrženém F. Thomayerem, kde byl vytvořen záhon osázený růžemi s lemem ze zimostrázu. Trvalky se však vyskytovaly v několika dalších vzdálenějších partiích parku, většinou v rozvolněné kompozici přímo v trávniku. A. E. Silva Tarouca jich používal k dotvoření obrazu horských lesních mýtin mezi listnáči a jehličnany, na suchých

---

² Silva Tarouca A. E. (1908): Die Stauden im Landschaftsgarten. Möller's Deutsche Gärtnerzeitung, roč. 23, č. 9, s. 122–125

slunných místech podél cest, mezi skupinami starých stromů, na okrajích vodních ploch, březích potoků, v loukách s mohutnými stromy. Trvalky byly často použity jako předsadba keřů či stromů. K tomuto účelu se hodily především vysoké trvalky, které bylo možné vidět z dálky. Na základě několika jednoduchých principů působení barev využíval A. E. Silva Tarouca perspektivního prohloubení, snažil se pracovat zejména pomocí větších skupin a tím pak zvýšil jejich působení. Trvalkami A. E. Silva Tarouca dodával do parku potřebnou atmosféru, například tak vytvářel scénérie horských jarních luk s narcisy, hořci, orlíčky či petrklíči. Vznikaly tak krajinné obrazy přirozeně působících skupin, kde předlohou byla primárně přirozená příroda a jeho láska k ní.

Skupiny trvalek se tak nacházely podle prvních popisů např. u rybníčku Podkarasák, na břehu leknínového zálivu i dále v parku. Velký počet bylinných pivoňek byl vysázen do průhledu na zámek, a to v počtu až 600 kusů. U silnice dělící park byla tůňka s lekníny a kosatci, v oboře se nacházela sbírka bažinných rostlin, osázena byla i hráz rybníku Labeška, dále svahy nad Bořínem. Osázeny trvalkami byly i lesní mýtiny.³

A. E. Silva Tarouca napsal již roku 1908 první stať o použití trvalek v krajinářském parku, a to do zahradnického časopisu *Möller's Deutsche Gärtnerzeitung*,⁴ roku 1909 sepsal pro Rakousko-uherskou dendrologickou společnost podrobný popis parku včetně uvedení vybraných trvalek,⁵ které zde použil, a již roku 1910 dendrologická společnost vydala knihu *Unsere Freiland-Stauden*, kterou dal s dalšími odborníky dohromady. Zde formuluje doporučení estetická, ale i uveřejňuje druhy trvalek, s kterými lze vhodně v parku pracovat, jak na základě vlastních zkušeností anebo jak je obdivoval v jiných objektech.

A. E. Silva Tarouca měl až do své smrti v roce 1936 možnost tvořit své velkolepé dílo. Po roce 1927, tj. po prodeji panství Československému státu jej utvářel společně s Bohumilem Kavkou, který jako ředitel Státních pokusných objektů navázal na jeho práci a pokračoval v ní 44 let. Za života A. E. Silva Taroucy nebyl park veřejně přístupný, a tak první průvodce parkem vznikl po roce 1936. Bohumil Kavka popsal tehdejší stav parku, včetně výskytu četných trvalek. Naskýtá se tak obraz Průhonického parku po více jak dvaceti letech od popisů A. E. Silva Taroucy s citelným zásahem války. Kromě míst, která popisuje A. E. Silva Tarouca v roce 1909, jsou trvalky popsány i podél Podzámeckého rybníku (např. kosatce a čechravy), na svazích nad rybníkem s četnými *Anemone japonica* či hojně u rybníčku Podkarasák v podobě bohaté kolekce květin se sortimentem *Phlox* sp. (nazýváno též květnice, která byla oplocená před zvěří), hojně byly i trvalky okolo České chaloupky v druhé části parku. Zajímavé druhy trvalek se nacházely i v rámci Podzámecké louky, přímo pod zámkem a na hrázi Podzámeckého rybníka. Na paloučku pod alpinem rostly např. bílé třemdavy, četné bylo v této části zplanění narcisů. Bohumil Kavka popsal velmi detailně mnoho dalších míst, která neuváděl A. E. Silva Tarouca a kde se ve 30. letech 20. stol. trvalky hojně vyskytovaly.

---

³ Silva Tarouca, A. E. (1909): Der Pruhonitzer Park. In Die Gartenanlagen Österreich-Ungarns in Wort und Bild. Herausgegeben von der Dendrologischen Gesellschaft zur Förderung der Gehölzkunde und Gartenkunst in Österreich-Ungarn. Heft 1. F. Tempsky, Wien, s. 31–58

⁴ Silva Tarouca A. E. (1908): Die Stauden im Landschaftsgarten. Möller's Deutsche Gärtnerzeitung, roč. 23, č. 9, s. 122–125

⁵ Silva Tarouca, A. E. (1909): Der Pruhonitzer Park. In Die Gartenanlagen Österreich-Ungarns in Wort und Bild. Herausgegeben von der Dendrologischen Gesellschaft zur Förderung der Gehölzkunde und Gartenkunst in Österreich-Ungarn. Heft 1. F. Tempsky, Wien, s. 31–58

Schneider v roce 1941 ještě zmiňuje velmi pěkné použití trvalek v Průhonickém parku, např. *Rodgersia*, *Senecio*, *Ligularia* a jim podobné.⁶ Karel Domin následně v roce 1943 zmapoval v parku adventivní rostliny, které se již samovolně šířily, jednalo se z výrazných druhů o *Telekia speciosa*, *Chrysanthemum macrophyllum*, *Reynoutria sachaliensis*, *Campanula alliariifolia*. Roku 1947, po návštěvě Průhonic, napsal W. Kriechbaum článek vyzdvihující výjimečnost tohoto parku, přesto však uvádí, že největší jeho sláva skončila s první světovou válkou a rozpadem monarchie.⁷

V 50. letech se pod hlavičkou výzkumu především obnovovaly poničené a zanedbané partie v parku. Doplnoval se sortiment rostlin a to zejména výměnou s botanickými zahradami. Během války prostor školky dendrologické společnosti zarostl a nebylo kde materiál pro park pěstovat. V parku dokonce po druhé světové válce, v polovině května 1945, tábořilo ruské vojsko s 11 tisíci vojáky a 6 tisíci koňmi.⁸ Podle vzpomínek paní Milady Opatrné přežily z trvalek v parku jen pivoňky.⁹ Větší změny v bylinném patře tak nastaly až po příchodu Zdeňka Tyllera, tj. po roce 1953. Tehdy začalo být bylinné patro systematicky sledováno. V roce 1955 se začalo pracovat na úpravě leknínového zálivu. Byla upravena i přilehlá květnice, byl jí dán více přírodní charakter. Mezi lety 1954–1957 byla do parku vysévána semena domácích i cizokrajných druhů, avšak k těmto výsevům se nedochovala dokumentace. Od roku 1960 probíhala práce systematictější, docházelo k dalším výsevům a dosadbám bylin do parku.¹⁰

V Průhonickém parku bylo v 50. letech 20. stol. rozpracováno více rekonstrukcí, ale ty byly pozastaveny změnou majitele zámku a parku, tj. předáním do vlastnictví Československé akademie věd v roce 1962. Tím došlo k přerušení kontinuity a některé plánované práce nebyly dokončeny.¹¹

Více o vývoji bylinného patra se dovídáme z publikovaných prací Zdeňka Tyllera po roce 1971, který se vedle obnovy alpina věnoval i práci v porostech v parku, které obohacoval cizokrajnou i domácí květenou, včetně té, která mizela z přirozených stanovišť. Tak se do parku dostává např. *Arnica montana* (již od roku 1954), *Lilium martagon*, *Anemone*, *Pulmonaria*, *Convallaria*, *Butomus umbellatus*, *Calla palustris*, *Nuphar* a další. Mnohé druhy se úspěšně šířily v parku samovýsevem, jako *Gentiana asclepiadeum*¹² či *Primula acaulis*.¹³ U některých druhů byl však pozorován nežádoucí invazivní charakter. Komplexně k šíření bylin v parku a za jeho hranice se věnovali i V. Jehlík a M.

⁶ Schneider C. (1941): Pruhonitz. Der interessante Park i Protektorat Böhmen. Gartenbau im Reich, Gartenschönheit, roč. 22, s.185–187

⁷ W. Kriechbaum (1947): Der Park des Grafen Silva Tarouca in Pruhonitz bei Prag. Mitteilungen des Naturwissenschaftlichen Vereines für Steiermark, 76, s. 82–85

⁸ Suchara I. (2016): Historie a činnost ústavu v kontextu devíti desetiletí společenského vývoje (1927-2017). In Acta Pruhoniana. Historie a současnost VÚKOZ, Sborník k 90. výročí založení Výzkumného ústavu Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v.v.i., Průhonice, s. 5-26

⁹ Mareček J. (2018): Tradice výzkumu zahradnictví a krajinářské architektury v Průhonicích – její poctivé budování, bezohledné a hrubé zašlapání a nové vzkříšení s nadějí lepších časů (1927-1962-1971-1991 a další léta). Rukopis určený pro knihovnu VÚKOZ, v.v.i., 16 str. + přílohy

¹⁰ Tyller Z. (1990): Bylinné patro v průhonickém parku. Acta Pruhoniana, č., s. 121-157

¹¹ Mareček J. (2018): Tradice výzkumu zahradnictví a krajinářské architektury v Průhonicích – její poctivé budování, bezohledné a hrubé zašlapání a nové vzkříšení s nadějí lepších časů (1927-1962-1971-1991 a další léta). Rukopis určený pro knihovnu VÚKOZ, v.v.i., 16 str. + přílohy

¹² Tyller Z. (1981): Vstavač májový v Průhonickém parku. Zpravodaj ochránců přírody, okres Praha Západ, 1, s. 8-10

¹³ Tyller Z., Tyllerovalá D. (1985): Byliny v Průhonickém parku. In. Zpravodaj ochránců přírody, okres Praha Západ, 6, 4, s. 54-55

Lhotská¹⁴ v roce 1970, kde bylo cílem zmapovat rostliny synantropního původu, které se šířily v tu dobu parkem. Jednalo se o 118 druhů. Již roku 1951 se začala jevit jako problematická *Claytonia alsinoides*,¹⁵ která je již v současnosti masivně rozšířena po obou částech parku. Průhonický park se stal ale zároveň útočištěm i pro vzácné původní druhy, jako hojně se vyskytující *Dactylorhiza majalis*.¹⁶

Bylinné patro Průhonického parku bylo tak postupně až do 90. let 20. stol. díky práci Zdeňka Tyllera soustavně obohacováno a to s cílem vytvořit co nejpřirozeněji působící porosty, které byly kombinací estetických zásad a zároveň v souladu s ekologickými vlastnostmi rostlin. Nové druhy bylin tak obohatily zejména extrémní stanoviště jako skály, polostín stromů, luční porosty či vodní plochy.¹⁷ Zdeňkovi Tyllerovi se taktéž podařilo zhodnotit bylinné patro parku po 100 letech jeho existence. Svě poznatky shrnul v rámci Acta Pruhoniana v roce 1990.¹⁸ Během vývoje se velké množství rostlin v parku dokonale aklimatizovalo, celkem bylo v roce 1990 vyhodnoceno 150 druhů bylin významných pro použití v krajinářském parku. Změnou finančních podmínek a nástupem mechanizace koncem 90. let bohužel mnoho trvalek z bylinného patra parku opět vymizelo. Vlivem úbytku zaměstnanců v údržbě a současným nástupem mechanizace v podobě sekaček se širokým záběrem nebylo možné zachovat zplaňující trvalky.¹⁹

Po příchodu nového vedoucí zahradníka alpina, Martina Hajmana, v roce 1999 byla po delší odmlce věnována pozornost i bylinnému patru v parku, zejména v jeho první části. Byl sestaven přehled rostlin a srovnán se soupisy Zdeňka Tyllera, tak jako u alpina. Ve spolupráci s tehdejšími vedoucími Průhonického parku, Josefem Součkem, byly postupně vraceny i velké trvalky do parku. Základem této práce bylo přizpůsobení managementu sekání, kdy bylo nutné, aby opět probíhalo selektivně a s důkladným načasováním. Znovu se tak v parku objevily *Lilium martagon*, *Gentiana asclepiadeum*, *Campanula latifolia* var. *macrantha*, *Paeonia*, *Lathyrus vernus*, drobné cibuloviny, orchideje, plochy různých prvosenek aj. Nově byly založeny i partie *Rodgersia* sp., *Darmera peltata*, etážových prvosenek. Spoustu trvalek v tu dobu přežívalo i předchozí způsob údržby, ale muselo být přistoupeno k důkladnějšímu obsekávání strunovými sekačkami. Zejména na okrajích luk však zůstávalo sekání problematické a mnoho trvalek včetně novějších výsadeb opakovaně utrpělo při sekání porostů pomocí traktorů.

Byliny v Průhonickém parku byly pro osobní potřebu zmapovány po příchodu Jiřího Burdy do správy parku a následně v poslední dekádě Petrem Petříkem, který provedl kompletní floristický průzkum.

V současné době je snahou zachovat přeživší druhy, které se stále v parku nacházejí a úspěšně se aklimatizovaly po desítky let. Údržba je tak zaměřena na citlivé obsekávání těchto rostlin v celé krajinářské kompozici parku.

¹⁴ Jehlík V., Lhotská M. (1970): Příspěvek k rozšíření a karpobiologii některých synantropních rostlin z Průhonického parku, Průhonic a z údolí Botiče. Studie ČSAV, s. 45-95

¹⁵ Holub J. (1975): *Claytonia alsinoides* – nová zplanělá rostlina československé květeny a poznámky k jejímu rodovému zařazení. Preslia, Praha, 47, s. 317-330

¹⁶ Tyller Z. (1981): Vstavač májový v Průhonickém parku. In. Zpravodaj ochránců přírody, okres Praha Západ, 1, s. 8-10

¹⁷ Tyller Z. (1990): Bylinné patro v průhonickém parku. Acta Pruhoniana, č. , s. 121-157

¹⁸ Tyller Z. (1990): Bylinné patro v průhonickém parku. Acta Pruhoniana, č. , s. 121-157

¹⁹ Ústní sdělení od Josefa Součka.

4.4 Vývoj použití bylin na průhonickém alpinu

Pro pěstování trvalek a zejména mnoha druhů skalniček vytvořil A. E. Silva Tarouca jednu z nejznámějších partií parku, a to alpinum. Tak jako před první světovou válkou, tj. do roku 1914, bylo použití trvalek v parku pravděpodobně na svém vrcholu, tak i alpinum již mělo světovou pověst. Bylo zde, vedle mnoha dřevin, použito především velké množství bylin. A. E. Silva Tarouca zde vytvořil na stávajících skalách přírodní alpinum, které doplnil uměle vytvořenými kopulemi pro choulostivější druhy alpinek. Jednalo se o paprskovitě se rozbíhající zdivo, které bylo postavené na původních skalách. Konstrukce byla dva metry vysoká, dva až dva a půl metru dlouhá a široká 15cm. Prostory mezi cihelným zdivem byly vyplněné kamenou drtí a cementovou maltou, na tomto základu byly nalepené balvany. Většina takto vzniklých tzv. kopulí měla uprostřed i zavlažovací trysku, která zároveň sloužila jako orientační bod na alpinu. Choulostivější druhy alpinek byly vysazené právě v těchto kopulích. Alpinum bylo doplněné pro dokreslení atmosféry alpským srubem. První rostliny přivážel A. E. Silva Tarouca ze Štýrska z okolí Kalwangu, po založení dendrologické společnosti přicházely do Průhonic rostliny z mnoha dalších oblastí a vysazovaly se do alpina či jiných částí parku.

Sám A. E. Silva Tarouca rozlišoval dvě části alpina, první spíše osazenou dřevinami a v podrostu s keři a trvalkami, druhou novější označoval jako skalní zahradu, kde namísto trávníku byly použity nízké plazivé trvalky. Trvalkami byla výrazně osázena i stráž těsně před novým alpinem. A. E. Silva Tarouca doporučoval používat primárně vděčné, pěkné, nenáročné skalničky, opět ve skupinách, které tvořilo vždy více jedinců jednoho druhu a kvetly podobně. Skalní partie tak přetvářel, aby měly výraz různých scénérií, např. kamenitého horského svahu, skalního hřebene, suťoviště apod.²⁰ Po roce 1927, tj. po prodeji Průhonického parku Československému státu, bylo alpinum zrenovováno a dosázeno, mnohé se upravilo a park se podařilo navrátit do té nejlepší kondice. Množství druhů, které se v alpinu nacházely po roce 1936 uvádí Bohumil Kavka ve svém průvodci parkem. V těchto letech taktéž zpracovali zahradníci Piskáček a Mudruška první soupis rostlinstva na alpinu. Dřívější sortiment, jak uvádí Zdeněk Tyllér,²¹ by mohl odpovídat druhům, které sám A. E. Silva Tarouca doporučoval v knize *Unsere Freiland-Stauden* do roku 1927. Po druhé světové válce však byly škody tak velké, že bylo rozhodnuto tehdejší výzkumným ústavem přeměnit alpinum na více přírodní. Uvádí se, že před druhou světovou válkou bylo pěstováno v alpinu něco přes 1000 druhů rostlin, po jejím skončení jen 100. Nejprve se po válce doplňovaly do alpina rostliny z volných sběrů či se napěstovávaly rostliny nové. V roce 1949 se použily do prvních poválečných výsadeb např. domácí rostliny ze skal dolního Povltaví z okolí Bohnic a Roztok. Rostliny byly vybrány tak, aby přežily na alpinu i bez potřebné závlahy.²²

V roce 1953, tj. s příchodem Zdeňka Tyllera, bylo zjištěno na alpinu pouhých 150 druhů. Kopule byly rozpadlé, alpinum zaplevelené. V tu dobu byl Bohumilem Kavkou vyhotoven plán na obnovu alpina. Probíhalo odstranění přerostlých dřevin a náletů, odstraněny byly taktéž svým stavem nevyhovující kopule.²³ První výsadby do obnoveného alpina proběhly až v roce 1956 a ročně zde bylo vysázeno až

²⁰ Wimmer C. A. (2014): Lustwald, Beet und Rosenhügel: Geschichte der Pflanzenverwendung in der Gartenkunst. VDG, Verlag und Datenbank für Geisteswissenschaften, Weimar, 431 s.

²¹ Tyllér Z. (1967): Z historie průhonického alpina. Zpravodaj botanických zahrad ČSSR, 1, s. 55-57

²² Tyllér Z. (1971): Alpinum botanické zahrady v Průhonicích. In Zprávy Botanické zahrady Průhonice. 47 s.

²³ K odstranění kopulí došlo v roce 1954, dodnes však najdeme na alpinu místy zachovaná torza.

do roku 1962 neuvěřitelných 5 tisíc exemplářů rostlin. Alpinum bylo tématicky rozděleno, a to na skupinu rostlin vysokohorských cizokrajných, která obsahovala úseky s rostlinami Alp, Pyrenejí, Kavkazu, Altaje, Severní Ameriky, Nového Zélandu, a na skupinu vysokohorských rostlin domácích, tj. úseky s rostlinami pásma kosodřevin, Nízkých Tater, Vysokých Tater, Krkonoš, včetně sbírky rodu *Sempervivum*, partie s *Erica carnea*, sbírky rodu *Saxifraga*, partie čeledi *Ericaceae* a partie alpinek nižších poloh. Uvedená společenstva měla být co nejvíce uspořádána po vzoru přírody. Potok pod alpinem měl evokovat horskou bystřinu a skály působit jako štíty hor. V roce 1958 byla dokončena část Nízkých Tater a kosodřeviny,²⁴ následovala další společenstva domácích rostlin, poté partie cizokrajné.

V roce 1961 se připravovala historicky první mezinárodní zahradnická výstava v Erfurtu, kde měla být prezentována i zahradně architektonická tvorba tehdejšího Československa. VÚOZ, tehdejší výzkumná organizace spravující Průhonický park, připravila podle vzoru průhonického alpina ukázky karpatské flóry a model jihoamerické stepní flóry ve spolupráci s Markétou Müllerovou z Vysoké školy zemědělské v Brně - Olomoučanech. Tato ukázka využití rostlinné sociologie pro utváření rostlinných formací a jejich využití v krajinářské architektuře byla tehdy oceněna zlatou medailí.²⁵

V roce 1963 potkala alpinum, s odstupem po válečných událostech, další katastrofa. Sirné bakterie se dostaly do závlahy z Podzámeckého rybníku a následným odstavením zálivky a velkým suchem přišlo alpinum o 50 % rostlin. Se zálivkou alpina bylo opět započato až v roce 1965. Jelikož zásoby rostlin ze školky v Průhonicích byly nedostačující, byly po roce 1962 rostliny odebírány z Černolic u Prahy. Dříve se jednalo o vyhlášenou firmu Stivín, specializovanou na skalničky a alpinky od roku 1934, posléze se stala součástí ČSAV.²⁶ V roce 1966 byla na alpinu nainstalována nová závlaha a počet bylin zde dosahoval koncem tohoto roku počtu 600 druhů a odrůd.²⁷ Na Tyllerovu práci na alpinu navázala na krátký čas Ludmila Businská, která zpracovala kolem roku 1994 inventarizaci alpina a obohatila sortiment řadou rostlin z expedic. V roce 1999 Martin Hajman udělal opět s časovým odstupem potřebnou inventurizaci bylinného patra na alpinu, která byla porovnána s prací Z. Tyllera. Do alpina byly vysazovány především botanické druhy pocházející ze sběrů z evropských hor, blízkého východu a Kavkazu. Dále zde byly uplatňovány druhy získané z celého světa díky výměnám mezi botanickými zahradami (*Index seminum*). Na alpinum se v tu dobu dostávaly i rostliny z genofondových sbírek parku z Chotobuzi, z Výzkumného ústavu Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví a Dendrologické zahrady v Průhonicích. Objevují se zde například druhy cibulovin vyšlechtěné Jiřím Václavíkem a Petrem Novákem ve VÚKOZ. Veškeré výsadby byly pečlivě registrovány v přírůstkových knihách s detailním popisem místa výsadby, původem, množstvím. Později byly seznamy přepsány i do programu Excel.

V roce 2011 přišel na alpinum nový vedoucí zahradník - Lukáš Hrdinka, který je zde doposud (2020). V roce 2014 byl naplánován a roku 2015 byl zahájen projekt „Průhonický park – Obnova Podzámeckého alpina“. Hlavním projektantem byl doc. Ing. Pavel Šimek, Ph.D. z ateliéru Florart, na projektu se podílel také zahraniční partner „UiT The Arctic university of Norway, Tromsø University

²⁴ Tyller Z. (1958): Průhonické alpinum. Ovocnářství a zelinářství, č., s. 204-206

²⁵ Tyller Z. (1962): Československá expozice karpatské květeny v Erfurtu. Ovocnářství a zelinářství, č., s. 52-53

²⁶ Tyller Z. (1968): Z historie alpinek. Zahradnické listy, č., s. 184-185

²⁷ text převzat a upraven z nejvýstižněji zpracované historie alpina z Tyller Z. (1967): Z historie průhonického alpina. In. Zpravodaj botanických zahrad ČSSR, 1:55-57

Museum“, spravující The Arctic-alpine Botanic Garden. Zde působí bývalý vedoucí zahradník alpina Martin Hajman, který zde ve spolupráci s českými projektanty a zahradníky vytvořil řadu působivých partií bylin. Obnovena a osázena velkým množstvím trvalek byla řada míst, např. kamenné terasy pod baštou, skalní výchozy nad podzámeckým rybníkem, okolí vodárny, skála u studánky, skála pod starým alpinem a další. V celém nově obnoveném Podzámeckém alpinu bylo vysazeno celkem 33 970 kusů dřevin a bylin.

4.5 Park - soupis starých mapových podkladů a seznamů rostlin

V rámci práce na specializované mapě byly v první fázi shromážděny veškeré relevantní podklady, ať již mapové či seznamy rostlin, které by mohly pomoci při prozkoumání historického vývoje bylinného patra. Často se tak jedná o důležité prameny, kdy je možná identifikace bylin a lokalizace jejich výsadby. Ovšem až na podklady druhé poloviny 20. století (Z. Tyller 1990, V. Jehlík, L. Lhotská 1970) byly lokace ve veškerých studovaných pramenech pouze orientační, maximálně do úrovně oddělení. Na základě tohoto poznání byl vypracován následující soupis, který odkazuje na další možnosti bádání a historickou práci nejen na úrovni bylinného patra.

Prvním mapovým vyobrazením pro park lze považovat **zákres parku a zámku před rokem 1886**, včetně cizích pozemků, které k parku náležely, mlýnů a krajinářské úpravy, která se pravděpodobně nacházela v okolí dnešního Podzámeckého rybníka. Z plánu je znatelné rozdělení parku na dvě části, blíže u zámku tzv. Labeška a za silnicí dělící park obora.²⁸ Plán byl publikován v roce 1909 v rámci publikace *Die Gartenanlagen Österreich-Ungarns in Wort und Bilds*, vydaném Rakousko-uherskou dendrologickou společností.²⁹ Ve stejné publikaci byl totiž za účelem doplnění popisu parku vypracován i **plán Průhonického parku**, který vyhotovil architekt Pleskot v roce **1908**,³⁰ tj. cca 12 let po založení parku. Originál je uložen na zámku v Průhonicích.

Druhý podrobný plán parku pod názvem **Státní park v Průhonicích** zhotovili Bohumil Kavka a akademický malíř Otakar Zejbrlík po převzetí parku státem, tj. po roce **1927**.

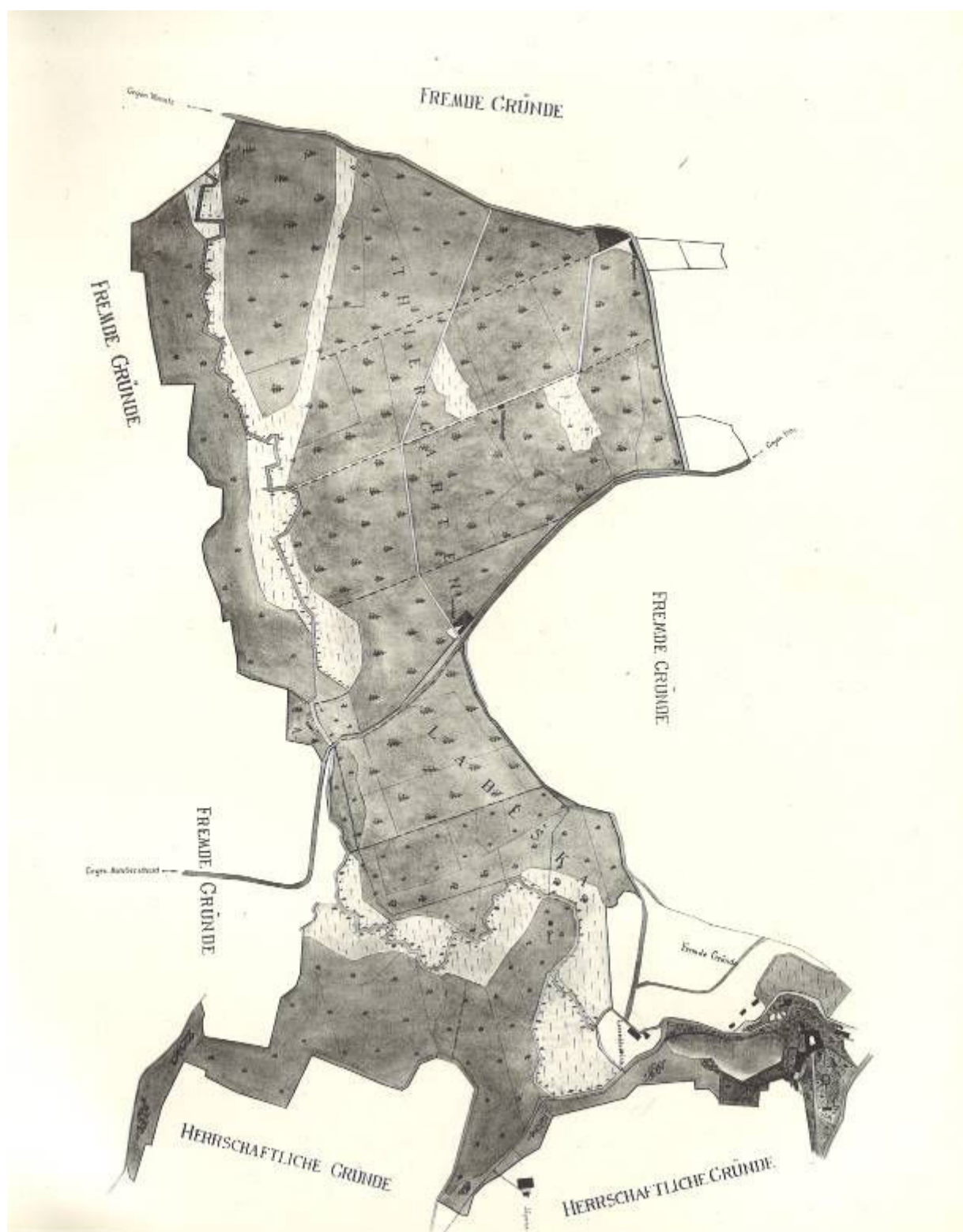
Dalším zajímavým podkladem jsou z historického hlediska i **letecké snímky parku**, které pochází z roku **1938**.

---

²⁸ Silva Tarouca A. E. (1909): Der Pruhonitzer Park. Die Garten Anlagen Österreich- Ungarns in Wort und Bild, Dendrologischen Fesellschaft zur Förderung der Gehölzkunde und Gartenkunst in Österreich-Ungarn, Wien, s. 32-58

²⁹ Silva Tarouca A. E. (1909): Der Pruhonitzer Park. Die Garten Anlagen Österreich- Ungarns in Wort und Bild. Wien, Dendrologischen Fesellschaft zur Förderung der Gehölzkunde und Gartenkunst in Österreich-Ungarn, s. 32–58.

³⁰ Kol. (1985): Zprávy botanické zahrady Průhonice. 9. díl. 100 let Průhonického parku. Botanický ústav ČSAV, Průhonice, 103 s.

Obr. 1 Zákres parku v mapovém podkladu před rokem 1886

Obr. 2 Plán parku z roku 1908 architektem Pleskotem.

Obr. 3 Plán Státního parku v Průhonicích po roce 1927

Na rozdíl od pouhých dvou mapových podkladů se dochovalo z první poloviny 20. století poměrně dosti precizně vedených záznamů o výsadbě či pěstování rostlin. Často byly záznamy provázány se Spolkovou zahradou Rakousko-uherské, posléze Československé dendrologické společnosti, proto není často známo, zda byly druhy vysazeny opravdu i do parku. Velmi cenné jsou úplně první, doposud známé záznamy, uložené v archivu Výzkumného ústavu Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví v.v.i. (dále jen VÚKOZ, v.v.i.). Jedná se o **Inventáře rostlin** (zpracoval Karel Procházka) **pro roky 1898-1912**. Jednalo se především o seznamy stromů, které mohly být použity pro výsadby do parku. Seznam pro rok **1908-1931** obsahuje i seznamy abecedně řazených trvalek připravených pro možnou výsadbu, v poznámce se občas objevuje lokace Bořín, tj. pravděpodobně výsadba.

Alten im Jahre 1907 kultivierten Ausweis. Perennen & Stauden im grossen Garten pro Frühjahr 1908.		Stück Kraut	Stück B.	Anmerkungen.
<i>Androsace Lilasdrum</i>		100		Bořín
<i>Attagene alpina</i>		200		" " Alpen
<i>Atropa racemosa</i>		200		" " "
<i>Comeria maritima formosa</i>		9		Bořín, Maier
<i>Stolopias prunifolia</i>		40		
" <i>pauciflorus</i>		150		Broschan 10
" <i>cernuella</i>		150		
<i>Aquilegia vulgaris</i>		12		Vor. Alpen
" <i>diversa</i> Sotten		50		
" <i>chrysantha</i> & <i>diversa</i> grm.		900		Broschan 20
<i>Astragalus Robinsonii</i>		50		
<i>Althaea rosea</i> fl. pl. Chabrieri		250		
<i>Bellis perennis</i> fl. pl. rosea		120		
" " fl. pl. rosea		120		
<i>Panpanula persicifolia</i> grm.		150		Vor. Alpen
" <i>semiplena</i>		150		
" <i>variegata</i>		150		"
" <i>Alchemilla calycanthemum</i>		500		
" <i>pyramidalis</i>		60		"
" <i>macrantha</i>		10		
" <i>pinoidata</i> Van Houtte		50		
<i>Centauria inaeclens</i>		100		
" <i>sordida</i>		150		
" <i>montana</i>		15		Bořín
" <i>decalata</i>		5		
<i>Plumaria mongolica</i>		50		
<i>Catananche coccinea</i>		9		Phil. f. g.
<i>Caragana grandiflora perennis</i>		370		"
<i>Cirsium Velenovskyi</i>		8		
<i>Paulus Dahlben Säml. f. g. m. g. m. g.</i>		200		
" " 2 " " " "		300		
<i>Tianthus amara</i>		65		Phil. f. g.
" <i>caryophyllus</i> fl. pl.		950		
" <i>fluminarius</i>		300		
" " var. <i>inaeclens</i>		75		
" " var. <i>grandifl.</i>		127		
" <i>coccineus</i>		65		Phil.
" <i>squarrosus</i>		30		"
" <i>superbus</i> var. <i>nanus</i>		110		Vor. Alpen
" <i>caryophyllus</i> fl. pl.		40		
<i>Flöstrag</i>		6218		

Obr. 4 Inventář trvalek z roku 1908 pro výsadby do parku.

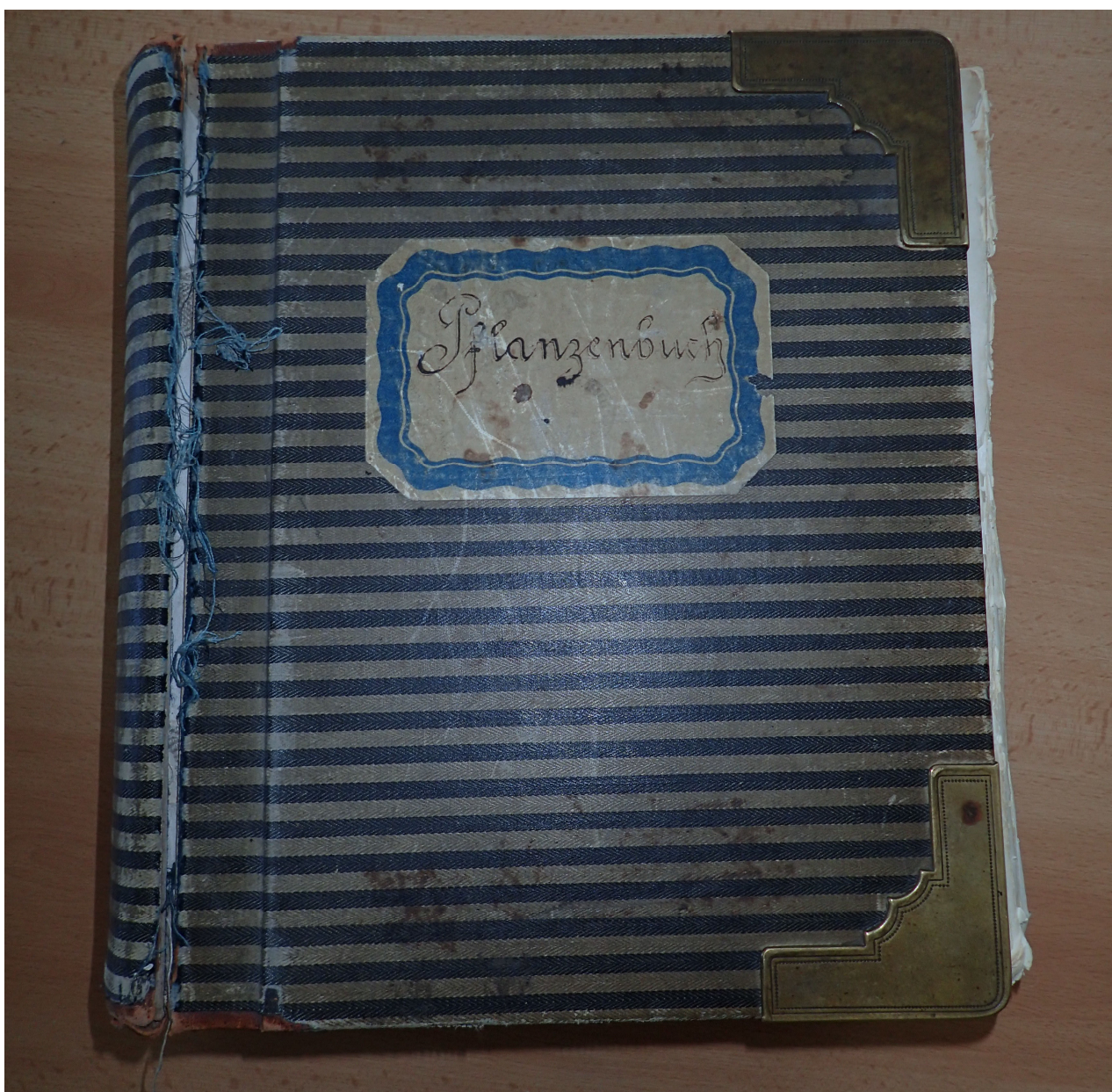

Nejvýznamnějším materiálem, který je zajímavý nejen z pohledu možných vysazených rostlin do parku, je **Matrika rostlin Dendrologické společnosti** (uložena v archivu VÚKOZ, v.v.i.). Zachycuje období introdukce rostlin v letech **1909–1924** do spolkové zahrady Rakousko-uherské a posléze Československé dendrologické společnosti.³¹ V rukou psané knize, která čítá 10 050 položek, je zapsáno 434 položek jehličnatých dřevin, 4 057 listnatých dřevin a 5 559 trvalek a letniček. V Matrice je u jednotlivých druhů uvedeno přírůstkové číslo, vědecké jméno rostliny, původ rostliny, rok získání rostliny, datum výsevu a vzházení rostliny, záznam o kvetení a tvorbě plodů, stanoviště rostliny, stávající počet rostlin v letech 1909–1924, distribuce, odkazy na ceník Dendrologické společnosti, odkazy na existenci fotografií nebo herbářových dokladů, případně správné přeurčení, poznámky a komentáře.³² K matrice náležel i tzv. **Registr k Matrice, části 1, 2** (není kompletní, uloženo na správě Průhonického parku), sloužil primárně pro lokalizaci výsadby v parku podle čísel jednotlivých oddělení. Sestavil jej zahradník F. Kraus. Část registru nazvaná Staré výsadby obsahuje číslo (shodné s číslem ve Výsadbové knize, číselná provázanost s Matrikou rostlin DS však nesedí) od 1 do 213 a navazují výsadby od roku 1937 od čísla 2001 do čísla 3191. K registru jsou použitelné dvě mapy vyznačující jednotlivá oddělení parku. A to mapa **Státní park v Průhonicích**, autoři **F. Kraus a E. Kubíková, nedatováno** (shodná je nedatovaná, barevná mapka v měř. 1:10 000 Státní park v Průhonicích, autoři J. Scholz, J. Nejedlý, F. Kraus; obě mapy uloženy na správě Průhonického parku). Jedná se o první členění parku do výsadbových oddělení, kterých bylo 49, a je možné lokalizovat podle ní druhy do evidenčního čísla 3662. Toto členění bylo sestaveno na základě návrhů hraběte A. E. Silva Taroucy. Od čísla 3681 (uvedeného ve Výsadbové knize) odpovídá číslo oddělení již členění na 181 oddílů a pododdílů (značené malým písmenem) v mapě **Státní park v Průhonicích**, autor **Jan Jagr**, rok 1958, upraveno 1961 a 2001 (uložena na správě Průhonického parku). Tato mapa je základem i pro současnou orientaci a zákres výsadby v parku.

---

³¹ Tábor, I. et al.: (2007): Historie, současnost a budoucnost Výzkumného ústavu Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v.v.i. In: Strom a květina – součást života. Sborn. vědec. konf., 4.–5. 9. 2007, Průhonice. VÚKOZ, v.v.i., Průhonice, s. 7–22.; Tábor, I. et al.: (2012): Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v.v.i. a jeho 85 let tvořivé práce. Průhonice, Acta Pruhoniciana 100: 5–27.

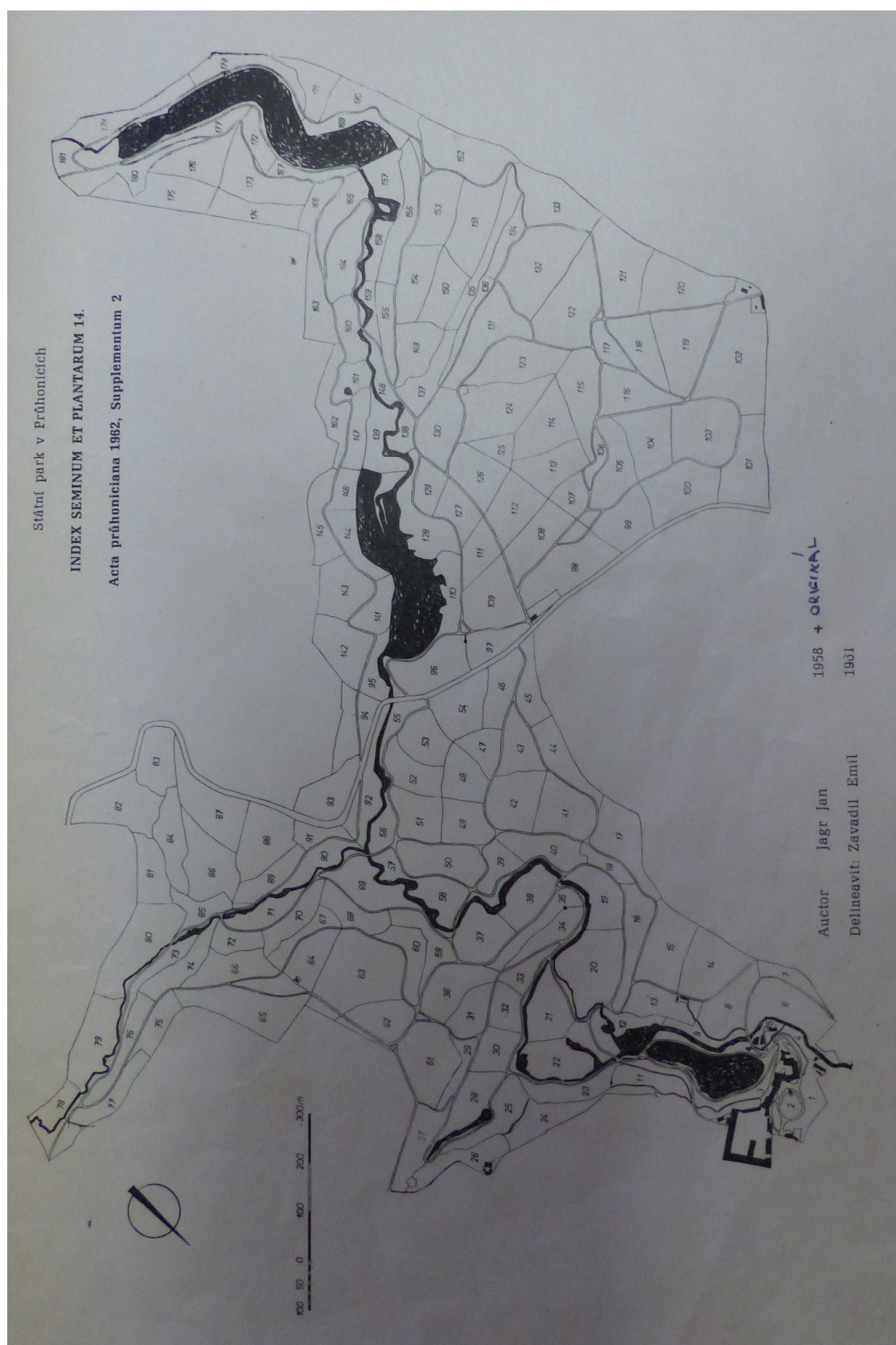
³² Všechny údaje však nebyly kompletně doplňovány, obzvlášť v pozdějších letech 1922–24.

Obr. 5 Matrika rostlin Dendrologické Společnosti

Obr. 7 Mapa Státní park v Průhonicích, autor Jan JAGR, rok 1958, současné členění se 181 oddíly. A4 ve složce

S **Registrem k Matrice, části 1, 2** je číselně provázaná **Výsadbová kniha** (uložena na správě Průhonického parku). Jedná se taktéž o významný historický dokument, který obsahuje informace o rostlinách od roku 1937 do roku 1961. Knihu vedl zahradník F. Kraus, který do knihy zaznamenával rostliny nejen právě vysazené, ale i rostliny, které již na stanovišti dříve rostlo. V knize je uvedeno číslo rostliny (provázané Výsadbovou knihou), název rostliny, původ rostliny, místo výsadby a poznámky, např. kdy rostlina poprvé kvetla či zda zmrzla. K Výsadbové knize náleží i **abecední seznam rostlin vysazených do parku pro rostliny s čísly podle matriky od 1-213 a nové výsadby od č. 2001-3191**, autor F. Kraus, rok 1946. Na tento seznam navazuje **doplněk k seznamu rostlin vysazených v parku**, sestavený v roce 1962 E. Havlovou, A. Svobodou, který obsahuje výsadby od č. 3192 (k roku 1947) do č. 4367 (k roku 1961). Podle uvedených abecedních seznamů rostlin je možné na základě čísel rostlin rychlé vyhledání jak ve Výsadbové knize, tak v Registru k matrice. Oba abecední seznamy jsou uloženy na správě Průhonického parku.

K prvorepublikovému období bylo nalezeno ještě několik dalších dokumentů. Z roku **1928-1929** pochází **Denní záznamy práce z parku** (uloženo v archivu VÚKOZ, v.v.i.) zpracované zahradníkem L. Mudruňkou, kde je možné dohledat detailní informace k osazování parku včetně trvalek a **Výsadba rostlin k roku 1927 v parku** (uloženo v archivu VÚKOZ, v.v.i.). Tato dokumentace je uložena v archivu VÚKOZ, v.v.i. a digitálně zpracována na CD jako příloha k materiálu *Československá dendrologická společnost. Zhodnocení archivní dokumentace a její zpracování*.³³ Za poměrně cenný dokument se považuje **Předávací seznam. Stromy a keře v průhonickém parku při převzetí do správy Státních pokusných objektů v Průhonících v roce 1927** (uložen na správě Průhonického parku). Seznam obsahuje ovšem pouze dřeviny. Za zmínku stojí však připsaná poznámka, že park sám o sobě měl velikou sbírku vytrvalých rostlin a alpinek v celkovém počtu přes 2 tis. druhů. Seznam dřevin v tomto dokumentu není propojen s lokací v parku. Dále na správě parku je k nalezení dokument **Výsadba rostlin v I. části parku 1931**, jedná se však pouze o dřeviny.

Posledním dohledaným dokumentem k výsadbám z tohoto období jsou seznamy **Výsadba rostlin provedená v r. 1938 ve státním parku v Průhonících** (uloženo v archivu VÚKOZ, v.v.i.) a **rukopis se seznamem rostlin** (uloženo na správě Průhonického parku), kde jsou řazené podle lokace a doby kvetení (jedná se o rukopis poznámek B. Kavky pro připravovaný první průvodce parkem v letech 1936-1938).

Jelikož současně s vypracováním této mapy probíhá revize archivního fondu ve VÚKOZ, v.v.i., je možné, že bude nalezena další dokumentace objasňující výsadby v Průhonickém parku. Taktéž se průběžně objevují z různých pozůstalostí zajímavé historické podklady k parku.

Pro výsadby v parku z prvorepublikového období, zejména pro význam použití trvalek, jsou vhodným informačním zdrojem veškeré publikační práce hraběte A. E. Silva Taroucy a C. Schneidera. Taktéž několik dalších článků jiných autorů, např. K. Domina, B. Kavky.³⁴

Na již započatou práci F. Krause a jeho Výsadbovou knihu, která pokračovala až do roku 1961, a k ní náležejícím mapám parku postupně přibýlo mnoho dalších pracovních map a dokumentů. Na správě Průhonického parku se nachází jak speciální mapy cestní sítě či místních názvů. V rámci průvodce

³³ Vávrová V. (2010): Československá dendrologická společnost. Zhodnocení archivní dokumentace a její zpracování. Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví v.v.i., Průhonice + CD

³⁴ čerpáno z uvedených autorů pro kapitulu 4.3

parkem z roku 1959 byla vypracována i mapa půd parku³⁵ a v rámci vědeckých mapa potenciální přirozené vegetace parku³⁶ a mapa lučních porostů³⁷. V rámci projektu NAKI DF12P01OVV005 Význam introdukce a sortimentů dřevin pro památky zahradního umění vznikl další důležitý mapový soubor pro Průhonický park, např. fytocenologické, topoklimatické, kompoziční apod. mapy.

Ze seznamů rostlin se dochovaly záznamy **Trvalé výsadby** (uložené na správě Průhonického parku) z let **1963-1991**, opět propojené s lokací. Od roku 1995 jsou správou parku zpracovávány elektronicky. Dále je zpracována **Evidence rostlin 1974-1975-1976** (uložené na správě Průhonického parku), jedná se o výsevové knihy semen vyšetých na Chotobuzi, které zpracovával P. Peršín. Materiál je provázán se seznamem vysazených rostlin **Výsadby 1973-1980** (uložené na správě Průhonického parku), kde lze dohledat lokalizaci výsadby do parku. V současné době je veden správou parku digitální **Index plantarum**, tj. všech aktuálně pěstovaných rostlin v Průhonickém parku, který je pravidelně aktualizován.

V polovině 60. let byl kolektivem autorů, vedených P. Svobodou, zpracován mapový a textový dokument **Botanická zahrada ČSAV v Průhonicích, vznik, vývoj a dnešní stav, P. Svoboda s kolektivem, Průhonice 1965** (uložen v archivu VÚKOZ, v.v.i., správa Průhonického parku), který sloužil pouze pro vnitřní potřebu. Dokument obsahuje popis jednotlivých částí parku, tehdejší botanické zahrady, tj. Arboretum, Fruticetum, Rosarium, Alpinum, Stanice alpinek v Černolicích. Obsahuje soupisy tehdy pěstovaných rostlin v jednotlivých celcích, historii parku, dendrologické společnosti apod. K tomuto materiálu nacházíme i množství různých mapek a plánek parku. Materiál byl publikován v rámci **Zpráv botanické zahrady ČSAV Průhonice** v několika na sebe navazujících číslech.

Z výzkumných prací zaměřených na trvalky je nutné upozornit na Z. Tyllera (1990) a jemu předcházející práci V. Jehlíka a M. Lhotské (1970), které se staly klíčovými pro zpracování předkládané specializované mapy.

Pro výskyt dřevin, ale i bylin jsou důležité i zpracované průvodce parkem, které uvádí jejich lokaci. Z vydaných průvodců lze upozornit zejména na prvního **průvodce parkem zpracovaný B. Kavkou v letech 1936-1939**.³⁸ Na tohoto průvodce navázal B. Kavka aktualizovaným vydáním v roce 1959.³⁹ Obě publikace jsou velmi cenné a udávají konkrétní stanoviště dřevin a trvalek. Detailněji jsou dále taxony popsány až v **průvodci z roku 1985**, který zpracovala M. Roudná.⁴⁰

Pro doplnění informací složí také významný soubor skleněných barevných diapozitivů ze 40. let 20. stol., který je uložen v archivu VÚKOZ, v.v.i. Dalšími sbírkami dobových fotografií je soubor z pozůstalosti paní H. Atanasové zejména z období rekonstrukce alpina a fotografie z pozůstalosti M. Opatrné z 50. let 20. stol.

³⁵ Kavka B. a kol. (1959): Národní park a botanická zahrada v Průhonicích. Československá akademie zemědělských věd, Praha.

³⁶ Neuhäusl R., Neuhäuslová Z. (1985b): Mapa přirozené potenciální vegetace Průhonického parku. Zprávy botanické zahrady Průhonice. 100 let průhonického parku. č. 9, s. 47-55

³⁷ Blažková D. (1985): Louky Průhonického parku. Živa, roč. XXXIII, č. 4, s. 126-127

³⁸ Kavka B. (1936-1939): Národní park v Průhonicích. Průvodce parkem a přilehlými objekty. Novina, Praha.

³⁹ Kavka B. a kol. (1959): Národní park a botanická zahrada v Průhonicích. Československá akademie zemědělských věd, Praha.

⁴⁰ Roudná M. (1985): Park Průhonice. Academia, Praha.

Obr. 8 První průvodce Průhonickým parkem od B. Kavky z 30. let a druhý průvodce B. Kavky z roku 1959.

4.6 Alpinum - soupis historických mapových podkladů a seznamů rostlin

Alpinum často v materiálech vystupuje jako samostatný celek, jelikož jeho kompozice a použití taxonů je zcela výjimečné oproti ostatním částem parku. Nejstarším dokumentem k alpinu je rukopis nazvaný **Výsadba v alpinu 1931** (uložen na správě Průhonického parku, autor neznámý, pouhé dvě strany). Obsahuje však minimum trvalek, a to jen *Heuchera*, *Bachia lanata*, *Polemonium*, *Aster* var. *coreana* (přepis bez úpravy).

Mnohem důkladnějším a zásadním historickým pramenem je **Soupis rostlinstva v „Alpinum“ státního statku v Průhonicích. Sest. Mudruňka a Piskáček. Rukopis 1936-1940. Depon. Archiv Botan. ústavu AV ČR Průhonice**. Tento soupis tvoří zejména velká kniha se zápisy končícími na straně 430. Kniha obsahuje mnoho prázdných listů, z druhé strany byly kdysi herbářované listy, dnes jen pár popisků. Zápisy s popisy rostlin, dřevin i trvalek, které byly čerpané z různých katalogů a knih, např. i od A. E. Silva Taroucy, končí na straně 408, položkou 853, tj. v knize je popsáno více jak 853 taxonů a další jsou v rámci doplňků. Popisy obsahují latinský název, český název, čeleď, původ botanický popis rostliny a číslo, pod kterým byly zapsány. U doplňků, které jsou datovány rokem 1939, jsou připsány poznámky červeným perem (např. Vejtasa, alpinum řízek, alpinum semeno, originál). Dále jsou v knize popisky červenou tužkou. Jedná se o datum, kdy byla skupina zrušena, tj. 50. léta 20. stol. Mapa pro orientaci v jednotlivých odděleních nebyla nalezena a nevíme, zda vůbec byla součástí tohoto vzácného dokumentu. Lokalizace je vždy řešena jako nadpis kapitoly nad příslušným seznamem, opatřená i číslem a písmenem. Součástí knihy je i volně ložený dvoulist **Obsah soupisu**, který přehledně popisuje jednotlivé skupiny a úseky na alpinu a číslo stránky, kde najdeme popis rostlin k této skupině v knize Soupis rostlinstva. Třetí součástí knihy **abecední seznam rostlin**. Tento seznam slouží k rychlému vyhledávání v knize Soupis rostlinstva pomocí pořadového čísla rostliny a čísla strany, kde je rostlina popsána a lokalizována. V Soupisu rostlinstva je např. k dohledání *Primula Pruhoniciensis*, s podrobným popisem druhu a lokalizací na alpinu.

I.

Trusino nroce 1954.

Velká moréna

pod V. dýrou, od spodu od schůdků počínaje,
(většinou vnitřní stěny skalního hřebenu v levo.)

1. Salix repens. L. Vrba plavivá. Salicaceae. Evropská a Asijská horstva.
velmi dlouze protáhavá, kůra žlutozelená až jasně zelená, letorosty žlutozelené, listy (do 1 cm)
dlouze vejčité, lesklé, v tupou, kopulovitou, u starších v usí špička končící, stopky nepatř-
ně zardělé.
2. Salix retusa. L. Salicaceae. Evropská a Asijská horstva.
rovněž dlouze protáhavá, kůra žlutozelená, listy úzce až přímé, lesklé, stopky
silně zardělé; v listu má bující a strážící plavivý charakter a tvar listu, které bývají
pokř a málo méně dlouhé buď okrouhlé nebo kopulovité. Květy v VI - VIII.
3. Saxifraga biflora.
4. Saxifraga retusa ^{op. var. retusa} var. Rudolphiana. Engelm.
droboučká, sněhově rozprostřená; tenoučké lodyžky hustě rozprostřené a porostlé drobnými roz-
kami malých, nádobovitě dovnitř zahnutých, bílých obvořených lístků.
5. Phytolacca orbiculata. L. ěerva. — Campanulaceae. odhrud až studené podm-
x přímými rosety dlouze nádobovitých, špičatě srdčitých listů vzrůstají vzpřímeně,
řídce dlouze řasovitými úzkými lístky porostlé stvolky 20-50 cm., neroucí pod-
louhlé hlavičky bílé, až i dosti sytě modravých květů se silně vynikajícími
tyčinkami. Lhce se semena.

Obr. 9 Ukázka zápisu z významné knihy Soupisu rostlinstva v Alpinum od Mudrušky a Piskáčka z let 1936-1940

Po druhé světové válce až do konce 50. let 20. stol. jsou záznamy zatím nedohledané a je velmi možné, že nebyly vůbec žádné. Větší aktivita na alpinu byla zahájena až v 50. letech příchodem Z. Tyllera. Zpracovával pravidelně **Seznam rostlin k alpinu** (nalezen rok 1958, 1963, 1964, 1981, 1986, 1990, uloženy na správě Průhonického parku). Seznam obsahuje abecedně řazené rostliny, tj. dřeviny i byliny, ale bez udání lokalizace. Z let **1969-1989** se taktéž dochovaly Z. Tyllerem psané **Výroční zprávy k alpinu** (uloženy na správě Průhonického parku), které obsahují záznamy o vysazených rostlinách a popis prací na alpinu. Od roku 1979 jsou taktéž vedeny tzv. **Alpinum – primární záznamy**, kde jsou zaznamenány nově vysazené rostliny podle daných roků, s pořadovým číslem a lokalizací.

K důležitým materiálům patří vědecká práce **Z. Tyllera** s názvem **Alpinum Botanické zahrady v Průhonicích**, která je součástí **Zprávy Botanické zahrady Průhonice z roku 1971**.⁴¹ Tato práce obsahuje nejen historii alpina, ale i podrobný přehled rostlin pěstovaných v alpinu (vyjma velkých stromů a keřů), kdy u každého taxonu je uvedeno, v jakém období se na alpinu rostlina vyskytovala, tj. 1936-1940, po druhé světové válce, před rokem 1953 (tj. před rekonstrukcí), koncem roku 1962 (před výpadkem zálivky) a stav k roku 1967. U rostlin vyskytujících se v alpinu v době vzniku publikace je připsaná lokalizace číslem daného oddělení, které odkazuje na přiloženou mapku. Jedná se o podobnou práci, kterou Z. Tyller zpracoval pro byliny v celém Průhonickém parku v roce 1990.⁴² Z. Tyller napsal i několik odborných i popularizačních článků o průhonickém alpinu, které doplňují problematiku vývoje alpina a předcházely jeho vědecké práci z roku 1971.⁴³

K alpinu není mnoho mapových podkladů, jako první mapa, která se dochovala a je považována za nejstarší, je podklad **Alpinum, Botanický ústav, rok 1971**, kterou zpracoval Tyller jak pro potřebu správy parku, tak ji opublikoval ve zmiňovaných Zprávách Botanické zahrady Průhonice v roce 1971. Z novějších podkladů je velmi podrobně členěný mapový podklad se seznamy rostlin z roku 1991 nazvaný **Alpinum 25:10 000, autor J. Rydlová**. K mapě náleží i **abecední seznam rostlin**, rozdělený na stromy, keře a byliny. K danému materiálu náleží i **rukopis průvodce průhonickým alpinem**, popisující historii, kompozici, popis významných druhů včetně jejich uplatnění v alpinu. Z roku **2001** pochází **mapový záznam vysazených cibulovin do alpina** pocházejících z VÚOZ (dnes VÚKOZ, v.v.i.) od P. Nováka a J. Václavíka. Dále nedatovaná mapka botanických druhů pivoňek od E. Bártové, které byly opět vysazeny do alpina.

Na Tyllerovu práci na alpinu navázala na krátký čas Ludmila Businská, která zpracovala kolem roku **1994 inventarizaci alpina** a obohatila sortiment řadou rostlin z expedic. V roce **1999** Martin Hajman udělal opět s časovým odstupem potřebnou **inventurizaci bylinného patra** na alpinu.

Od roku 2015 je zveřejněn na webových stránkách parku přehledný **interaktivní průvodce alpinem**.⁴⁴ Pro nově upravené partie Podzámeckého alpina, které navazují těsně na zámek a pokračují až na

⁴¹ Tyller Z. (1971): Alpinum botanické zahrady v Průhonicích. Zprávy Botanické zahrady Průhonice. 47 s.

⁴² Tyller Z. (1990): Bylinné patro v průhonickém parku. Acta Průhonica, č. , s. 121-157

⁴³ Jedná se např. o Tyller Z. (1956): Alpinum a rostlinná sociologie. Ovocnářství a zelinářství. roč. 4, s. 42; Tyller Z. (1958): Průhonické alpinum. Ovocnářství a zelinářství, č. , s. 204-206; Tyller Z. (1967): Z historie průhonického alpina. Zpravodaj botanických zahrad ČSSR, 1, s. 55-57; Tyller Z. (1968): Z historie alpinek. Zahradnické listy, č. , s. 184-185

⁴⁴ <http://www.ibotky.cz/clanky/alpinum-pruhonického-parku/pruvodce-alpinem.html>.

hranici Starého alpina, byl po roce **2014** zveřejněný online průvodce www.virtualnipruhonice.cz, který obsahuje jak mapu nového členění této partie, tak seznamy aktuálně rostoucích dřevin i trvalek.

4.7 Okrasné byliny v oblasti Průhonického parku

Uvedený seznam vytrvalých bylin odpovídá taxonům, které jsou zanesené v předložené specializované mapě. Jedná se o druhy, které byly od 70. let do 90. let. 20. stol. zaneseny do map, tudíž byla identifikovatelná jejich lokace. V textové části, která je nedílnou součástí mapy, jsou doplněny veškeré možné historické záznamy o sledovaných taxonech, informace o jejich dřívějším výskytu či možnostech pěstování v parku. Zejména bylo čerpáno z doporučení hraběte **A. E. Silva Taroucy** o výsadbě trvalek do krajinářského parku podle článku z roku **1908**⁴⁵, z **Matriky rostlin (1909-1924)**, z **Katalogu rostlin Československé dendrologické společnosti v Průhonicích 1927**, z prvního průvodce parkem, který zpracoval **B. Kavka v letech 1936-1938** a z druhého **Kavkova průvodce parkem z roku 1959**.

***Actaea rubra* (Aiton) Willd., syn. *Actaea alba* (L.) Mill.** – tuto rostlinu zmiňuje Z. Tyller (1990) pod názvem *A. alba*, rostla u vstupu do druhé části parku, tzv. Obora v odd. 109 a v průhledu nad Labeškou (viz. mapa A.3), dnes se zde pravděpodobně nenachází. Semena těchto rostlin byla podle záznamů Z. Tyllera dovezena v roce 1973 pracovníky botanického ústavu z botanické zahrady v německém Greifswaldu, následně byly sazenice vysázeny až po roce 1979 v oboře do mírně vlhké půdy a polostínu; ve starších podkladech nacházíme zmínku pouze v Matrice rostlin DS, kde se objevuje zápis této rostliny pod označením *Actaea alba* z roku 1923, dále v Matice rostlin DS nacházíme záznamy k *A. brachypetala* DC. a *A. erythrocarpa* z let 1911, 1910, 1921 (původ z Regel & Kesselring St. Petersburg); dnes nacházíme větší porosty u Krausových rybníčků v odd. 26, pochází z pozdějších výsadeb. Rostlina by si díky svým neinvazivním vlastnostem zasloužila větší rozšíření, vhodná do použití v krajinářském parku.

***Allium ursinum* L.** – tuto rostlinu zmiňuje Z. Tyller (1990), kdy po roce 1974 bylo dovezeno do parku 40 ks sazenic z Velké Fatry na Slovensku. Část byla tehdy vysazena na Podalpinskou louku, část do stínu na břehu malého rybníčku, kde rostl lépe (viz. Krausovy rybníčky); dnes již není na Podalpinské louce, u Krausových rybníčků pouze v horní části, ale bohaté porosty ve dvou koloniích. Starší záznamy nebyly nalezeny.

***Anemone nemorosa* L.** – tuto rostlinu zmiňuje Z. Tyller (1990) jako neznámou v parku v roce 1945, začala se objevovat na vlhkých stanovištích až po roce 1953 pod zámkem, možná souvisí s vyséváním různých rostlin v letech 1954-1957, již Z. Tyller (1990) uváděl, že jsou v parku velké hájové porosty; dnes je tato sasanka hojná po celém parku a velmi esteticky působící, současný výskyt se přibližně shoduje s výskytem, který zanesl do map Z. Tyller (1990), jen málo míst ubylo, v místě lokace se jedná

---

⁴⁵ Kavka B. (1936-1939): Národní park v Průhonicích. Průvodce parkem a přilehlými objekty. Novina, Praha, 43 s.; Kavka B. a kol. (1959): Národní park a botanická zahrada v Průhonicích. Československá akademie zemědělských věd, Praha.; Silva Tarouca A. E. (1908): Die Stauden im Landschaftsgarten. Möller's Deutsche Gärtnerzeitung, roč. 23, č. 9, s. 122–125

o rozsáhlé porosty; ve starších záznamech tuto rostlinu podle Katalogu rostlin 1927 nabízela DS k prodeji v plnokvěté variantě.

***Arnica montana* L.** – tuto rostlinu zmiňuje Z. Tyller (1990) jako známou v soupisu alpinek z roku 1936-1940, po druhé světové válce byla znovu vysazena na alpinu, a to v roce 1954, v počtu 12 ks (dovezena z Jizerských hor z okolí Karlova-Maxova). Tehdy byl učiněn pokus na různé půdní směsi, rostliny byly vysazeny na tři různá místa s různými mikroklimatickými podmínkami, během dvou let ale zahynuly. V roce 1958 byl pokus opakován, arnika v parku po dalším pokusu rostla ve směsi zvětralé žulové drtě s přidáním rašeliny. V roce 1960 byla provedena výsadba do jednoho z průhledů v Oboře. Až v roce 1965 se objevily první semenáčky. Koncem 80. let 20. stol. již byly v prvním průhledu celé porosty této byliny, stanoviště bylo suché a podobné přirozenému; dnes se nacházejí v prvním průhledu dvě přežívající skupiny z původních porostů, a to při okraji lesního porostu u odd. 107 cca 35 ks a odd. 108 cca 22 ks, přežití záleží na intenzitě seče, jelikož se rostliny nacházejí na přechodu v louku, kdy okraje bývají vysekávány, tudíž v roce 2019 nebyly na stanovišti další 4 kolonie zanesené Z. Tyllerem nalezeny. Ze starších podkladů se nám potvrzuje výskyt arniky na alpinu (B. Kavka v letech 1936-1932), ještě dříve zmiňována v Matrice rostlin DS, kdy byla pěstována semena dovezená roku 1924 z BZ Cernauti – Černovice.

***Calla palustris* L.** – tuto rostlinu zmiňuje Z. Tyller (1990) jako jednu z těch, které pochází z původní koncepce, v době zakládání parku bylo založeno i tzv. paludárium-sbírka bažinných rostlin, které se nacházelo pod rybníkem Labeška. Ale již v roce 1945 se pod Labeškou tato rostlina nevyskytovala, ale začal se objevovat v bažinných místech směrem k zámku; v roce 1970 se stal na Botiči až rostlinou plevelnou, zarůstal slepá ramena a tůňky. Ze starších záznamů nalezneme tuto rostlinu v Matrice rostlin DS v roce 1924, pocházela z několika zdrojů, a to Otto Mann Leipzig, BZ Amsterdam (1924), BZ Cernauti (1924).

***Campanula alliariifolia* Willd.** – tuto rostlinu zmiňuje Z. Tyller (1990) jako známou již ze soupisu alpinek z roku 1936-1940; tato rostlina se pěstovala na zahradě DS, vysazena byla do alpina a poměrně snadno zplaňovala. Domin 1943 ji zmiňuje jako zplanělou rostlinu v okolí Průhonice; v 80. letech 20. stol. se nacházela běžně v bylinném patře parku, vyhledává suché stráně, skeletovitě půdy; ze starších dokumentů ji nalézáme v Matrice rostlin DS, kdy semena přivezl C. Schneider z Kavkazu a již v roce 1911 bylo vysazeno 10 ks do parku. Další semena byla do DS zaslána v roce 1922 z BZ Cernauti – Černovice. V Katalogu rostlin 1927 je doporučována DS jako vhodný druh do kytic, nachází se v nabídce rostlin. V roce 1959 uvedl v průvodci Kavka, že se několik jednotlivců nachází v odd. 23. Dnes se nechová tento zvonek v parku invazivně, několik kusů se nachází nad Bořínem, odd. 172 a 167.

***Claytonia alsinoides* Sims. – syn. *Claytonia sibirica* L., *Montia sibirica* (L.) Howell**, původně pěstovaná v alpinu v roce 1960, později v zastíněných a vlhčích partiích v parku, vrcholu šíření dosáhla podle Tyllera (1990) v letech 1978-1980, pak údajně nastala stagnace, rostlina je silný konkurent sasanky hajní. Více starších podkladů nebylo dohledáno, nevyskytuje se ani v Matrice rostlin DS (mohla být uváděno pod jiným názvem). V současné době však nastalo její masivní šíření, obsazuje často uvolněné paseky z porostu, upřednostňuje jehličnatý porosty, kde je schopna vytvářet monokulturní kolonie o rozpětí až 500m². Její eliminace je zajisté na místě.

***Corydalis cava* (L.) Schweigg. et Koerte.** – tuto rostlinu zmiňuje podrobněji pouze Z. Tyller (1990), v době jeho mapování se nacházela hojně v první části v parku, v roce 1957 byl dovezen tento druh z lesních porostů na Zlíchově, rostlina byla vysazena na několika místech do hájových partií, v roce 1990 již tvořila velké porosty díky samovýsevu, dnes se udržuje na místech zmiňovaných Tyllerem 1990, na třech lokalitách se nachází nově. Velmi vhodný druh k obohacení bylinného patra, zejména podrostu dřevin.

***Crocus* sp.** – tento druh se nachází hojně v parku. ke zplanění v lučním porostu byl podle dřívějších záznamů hojně používán ***Crocus heuffelianus* Herb.**, dnes zplaňující v parku i alpinu další druhy a odrůdy krokusů, zejména však pochází z novějších výsadeb, např. druhy *Crocus tommasinianus* 'Ruby Giant', *Crocus tommasinianus* 'Barr's Purple', *Crocus hybridus* 'Jeanne d'Arc', *Crocus chrysanthus* 'Fusco-tinctus', *Crocus pulchellus*, *Crocus sieberi* 'Tricolor', *Crocus chrysanthus* 'Romance', *Crocus heuffelianus* (dnes pouze na alpinu), *Crocus chrysanthus* 'Blue Pearl'; Tyller uvádí ze starších výsadeb pouze *Crocus heuffelianus* Herb., který byl vysazen v roce 1958 v 50 kusech na loučku pod alpinem, pocházející z Bystřičky u Martina, v roce 1972 bylo vysazeno z Černolic 200 kusů cibulek, v roce 1990 se zde nacházel porost cca 100m², v roce 1974 bylo vysazeno 80 ks cibulek na Podalpinskou louku, slabě zastíněné *Quercus palustris* Meunch., pocházely z Muráně z pastvin farmy huculských koní. Na Podalpinské louce, která byla sušší, se množily pomaleji. Dnes se na Podalpinské louce nedochovaly, roztroušeně na loučce u vodopádu se nachází již novější výsadba, taktéž v okolí *Quercus velutina* Lam.; v nejstarších podkladech nacházíme zmínky o krokusech již v Matrice rostlin DS, ale zmiňovaný *Crocus heuffelianus* se zde nenacházel, B. Kavka zmiňuje v letech 1936-1932 *Crocus vernus* na paloučku u vodopádu, až Kavka 1959 *Crocus heuffelianus* Herb. v odd. 23 mezi sklaničkami a alpinkami. Jedná se o vhodné rostliny ke zplanění v trávníku.

***Dactylorhiza majalis* (Rchb.) P.F.Hunt & Summerh.** – syn. *Orchis majalis* Rchb., v 60. letech 20. stol. byli zaznamenáni jedinci kolem Dobřešovického potoka, později na Podzámecké louce, kde se velice rychle šířili, později byla louka hnojena umělými hnojivy a vstavače začaly ubývat, po mnoha letech se opět začaly množit, v roce 1980 jich bylo napočítáno na Podzámecké louce přes 300 ks, koncem 80. let 20. stol. začaly opět ubývat, pravděpodobně vzhledem k melioracím, u Dobřešovického potoka byl podle Tyllera 1990 stav dlouhodobě nezměněn. Dnes se rostliny u Dobřešovického potoka nenachází, desítky kusů přežívají na Podzámecké louce roztroušeny pod cestou hned u příchodu od zámku. Druh je původní pro dané stanoviště a nebyl do parku vysazen, je nutno přizpůsobit management obhospodařování louky a podpořit jeho šíření.

***Digitalis ferruginea* L.** – Tyller 1990 uvádí tuto rostlinu jako záměrně vysazenou do parku, datuje ji až k roku 1954, kdy bylo vysazeno do oblasti alpina 6ks, později byly vysazeny semenáčky na jižní skeletovité svahy v parku, pocházely ze semen z alpina, v roce 1990 se rozrostly na tomto místě v porost. Jedná se o dvouletku, která se dobře množí generativně, dnes byla ověřena v parku na jižních svazích, tvoří zde řidší porosty. Ze starších zmínek byla nalezena v nabídce rostlin z Katalogu rostlin 1927. Druh by si zasloužil větší rozšíření, vhodný do použití pro krajinářský park.

***Galanthus nivalis* L.** – Tyller 1990 uvádí tuto rostlinu jako záměrně vysazenou do parku v roce 1974 (1400 ks cibulek, ze zahrady ČSAV v Černolicích), část byla vysazena na Podalpinskou louku a část u náhonu pro Podzámecký rybník a u potůčku vedoucího k náhonu pro Podzámecký rybník. Na všech místech se sněženka množila vegetativně i generativně a tvořila porosty. Dnes se nachází v odd. 3, 11,

a to z novějších dosadeb, v odd. 22 se nachází na Podalpinské louce jen pozůstatky, tj. na jednom místě roztroušené 4 trsy, dále jen 3 trsy. U náhonu i pod studánkou se jedná pravděpodobně o novější dosadby. Jehlík v odd. 22 i v odd. 11 eviduje, taktéž u cesty pod alpinem. Druh byl uváděn v katalozích Dendrologické společnosti 1924-1935, B. Kavka v letech 1936-1932 uvádí u cesty pod alpinem, rostlinu nacházíme i v nabídce DS a to v Katalogu rostlin z roku 1927

***Gentiana asclepiadea* L.** – jedná se o druh zavedený do parku A. E. Silva Taroucou, uveden v soupisu alpinek z roku 1936-40, do alpina byl poprvé vysazen roku 1925, a to do dolní části podalpinské cesty; poč. 2. sv. války se začal množit samovýsevem a tak obsadil jednu z hlavních vyhlídek v parku, dnes zvanou tzv. Hořcová, v alpinu již v tu dobu nebyl; v roce 1960 znovu vysazen do alpina a na Podalpinskou louku; v roce 1990 se již nacházel v obou částech parku (Tyller 1990), v parku byl podle ústního sdělení O. Jiráskova vysazován v roce 1938; dnes se stále nachází hojně v parku, výjimečné zastoupení má stále tzv. Hořcová vyhlídka, kde se nachází v hojném počtu, na několika místech totožný výskyt, místy však ubývá, přesévá se na jiná místa. Nejstarší potvrzené záznamy máme o tomto druhu z let 1924-1942, kdy se nacházel v nabídkových katalozích DS, v Matrice rostlin DS nacházíme záznamy k tomuto druhu nejstarší k roku 1923, kdy byla vysta semena z BZ v Kew v Anglii, následně roku 1924 bílé formy ze Landes-Museum Kärnten; v 30. letech ho mapoval Kavka, a to za tzv. železnými vraty a v místech od pivoňkové vyhlídky k Faustovu dubu; později je znatelné jeho šíření viz. Kavka 1959 v odd. 28, 16, 19, 11, 23. Dnes velmi lehce zplaňuje v celém parku, výskyt je však menší než v 70. a 90. letech, viz. mapa A.3. Velmi vhodný druh k obohacení bylinného patra.

***Leucojum vernum* L.** – v roce 1972 bylo vysazeno 500 ks cibulek od Dvora Králové, na podalpinskou louku do vlhka, první 4 roky stagnovaly, poté se plocha zvětšila, koncem 80. let 20. stol. byl již pěkný porost, množí se vegetativně i generativně, záměrně vysazená (Tyller 1990); dnes se nachází pouze torza na Podalpinské louce, v záhonu u Podzámeckého rybníku v odd. 11 a pod alpinem - novodobá výsadba, tak jako pod studánkou v odd. 3, starší záznamy nebyly nalezeny. Druh je velmi vhodný a mohl by se dále vysazovat do vhodných partií.

***Lupinus polyphyllus* Lindl.** – Tyller 1990 uvádí jako záměrně vysazený druh, množí se úspěšně generativně, tvoří porosty. Tuto rostlinu zmapoval již roku 1970 Jehlík. Nejstarší záznam nalézáme v Matrice rostlin DS z roku 1911 a následně 1921 (*Lupinus polyphyllus* Lindl. 'Roseus', *Lupinus polyphyllus* Lindley 'Moerheimi' z roku 1921 od Haage & Schmidt Erfurt a *Lupinus polyphyllus* Lindl. 'Foxii' z BZ v Edinburgu) V roce 1927 nacházíme několik kultivarů v nabídce rostlin nabízených DS, a to v barvách modré, růžové, bílé, tmavě červené. Kavka 1959 uvádí skupiny v odd. 50, 108, 102. Dnes je lupina velmi hojná zejména v Oboře, kde byla podle ústního podání p. M. Opatrně vysazována za účelem zajištění potravy pro zvěř, proto se nenachází v první části, kam se nesázela. Velmi nápadná je v Oboře tzv. Modrá vyhlídka, kde průhled na Labešku je v květnu zbarven do modra. V 60. letech byla údajně v oboře tak hojná, že byla záměrně likvidována. Jedná se o velmi výrazný prvek bylinného patra Oboře, výskyt není zdaleka tak hojný jako v 70. letech, je spíše koncentrovaný do jednotlivých průhledů. Při kontrolovaném managementu se jedná o typickou rostlinu parku a je vhodné ji zachovat.

***Lysichiton americanus* Hultén et H. St. John** – Tyller (1990) uvádí, že před druhou světovou válkou přivezl do Průhonice první dva exempláře ze Severní Ameriky prof. Schölz, jedna rostlina byla vysazena

pod studánkou u dvora, druhá pod studánkou u Chotobuze, tento exemplář však v roce 1955 zahynul. V roce 1964 bylo jezírko pod zámek osázené trvalkami, včetně přesazené jediné sazenice *L. am.* v parku, zde se již množila semeny; v roce 1980 bylo vysazeno pod studánku u dvora namnožených 20 kusů, polovina jich však zahynula, neb ze studánky vytékala znečištěná voda. Jehlík 1970 tuto rostlinu nezmiňuje. Dnes se u rybníčku v odd. 5 nachází prospívající 3 ks, pod studánkou v odd. 3 se nachází přibližně 7 ks, v mokřadu v odd. 96 Oboře pod Českou chaloupkou se nachází hojně, cca 50 ks. Ačkoliv se jedná o invazivní druh, v parku se tak nechová a jeho pěstování neohrožuje přirozenou vegetaci. Naopak se jedná o druh velmi stabilní a do vlhkých stanovišť vhodný.

***Lysichiton camtschatcensis* (L.) Schott** – Tyller 1990 uvádí, že byl v roce 1980 namnožen ze semen a vysazen v počtu 10 ks pod studánku pod dvorem a jeden k rybníčku pod zámek, kde roste dodnes, pod dvorem zbyly jen dva exempláře, Jehlík tento druh nezmiňuje. Dnes se u rybníčku v odd. 5 nachází prospívající 1 ks, pod studánkou již není; taktéž v odd. 96 není. Podle poznatků z parku je tento druh ještě méně průbojný v bylinném patře, nežli *L. americanus*.

***Lysimachia clethroides* Duby** – v roce 1981 byla dovezena semena z KLDR z pohoří Mjochjansanu z nadmořské výšky 900 m n.m., byla vyseta na pokusné políčko v Oboře a v roce 1987 byly 3 kusy vysazeny na podalpínskou louku do vlhkého místa k potoku, nerozmnožovala se semenem, jen oddenky, ale stagnovala (Tyller 1990), do dnešní doby druh nepřežil. Nejstarší zmínky nacházíme již v Matrice rostlin DZ, kdy byla doručena a vyseta semena v roce 1915 z Reuthe Foxhill Nurseries Kent a BZ Amsterdam. Následně byla rostlina úspěšně množena a roku 1927 ji můžeme potvrdit jako nabízenou k prodeji v Katalogu rostlin DS. V současné době byla nově vysazena při cestě v odd. 20. Perspektivní taxon, není příliš odolný v travním porostu.

***Petasites hybridus* (L.) "G.Gaertn., B.Mey. & Scherb." syn *Petasites officinalis* Moench** – Tyller 1990 uvádí, že pravděpodobně první sazenice byly vysazené A. E. Silva Taroucou pod rybníkem Labeška v oboře, odkud se později šířil do dalších částí parku, v roce 1957 bylo dovezeno 30 ks *Swertia perennis* L. ssp. *palustris* /All./Dost. ze Sloveska z Gaderské doliny u Martina. Část byla vysázena u potůčku pod alpinem, rostliny zašly, ale spolu s nimi byl vysazen i devětsil, který je přežil. Koncem 80. let 20. stol. vznikl porost zarůstající náhon pro Podzámecký rybník. Množí se generativně i vegetativně, tvoří porosty, vysazení nebylo záměrné, na rozdíl od *P. japonicus*. Dnes se nachází ve skupinách odd. 135, 138, 110, 96, 54, 92. Kavka 1959 uvádí *P. officinalis* v odd. 96 a v odd. 55 *Petasites albus* GAERTN. Jiné historické zmínky nebyly nalezeny.

***Petasites japonicus* (Sieb. et Zucc.) Maxim.** – Tyller 1990 uvádí, že byl pěstován v parku již hrabětem, dovezen pravděpodobně Camillo Schneiderem do Průhonice jako dar z východní Asie, byly s ním prováděny pokusy k zamezení růstu plevelu, kopřiv, vytváří celé porosty, úspěšná krycí rostlina. Dnes se nachází stále na břehu rybníčku u Rybárny v odd. 5 a v odd. 9 na břehu potoka; ze starších záznamů ho zaznamenal B. Kavka v letech 1936-1932 jako *Petasites japonicus giganteus* v Petržilkových olších, je zmiňován dokonce v Katalogu rostlin z roku 1927, jako rostlina vhodná pro velké zahrady a parky, což platí i dnes a její využití je v krajinářském parku velmi efektivní a praktické.

***Primula vulgaris* Huds. – syn. *Primula acaulis* (L.) Hill,** – v mapě A.1-A.3 je zanesena pod starším názvem, kdy ji mapoval Z. Tyller (1990) jako *Primula acaulis*. Tento druh tvořil a dodnes tvoří porosty a byl do parku záměrně vysazený. Jehlík 1970 ji zmiňuje jako druh pěstovaný již roku 1909 hrabětem A. E. Silvat Taroucou, a to pod zámek a v tzv. paludárium pod hrází Labešky. V roce 1936 je uváděn

Kavkou na alpinu, u České chaloupky, za tzv. železnými vraty, v odd. 96, odd. 11, odd. 23. V roce 1970 Jehlík popisuje u Podzámeckého rybníka v odd. 10, břeh rybníka v odd. 11, břeh Botiče u cesty odd. 23, břeh Botiče v odd. 33, hráz Labešky v odd. 96, u cesty v odd. 110, v alpinu v odd. 11 (se běžně vysemeňuje), druh byl již roku 1909 zapsán do Matriky DS (semena z různých školek a BZ lišící se v různých formách), druh a jeho kultivary se běžně objevovaly v cenících Dendrologické společnosti (včetně barevných kultivarů, roku 1927 v červené barvě plné a žluté plné), uváděn již v soupisu alpinek z roku 1936-1940, po roce 1945 vysázen v několika kusech do alpina, do míst kde se zalévalo, i mezi porosty kleče, rozšířil se a tvořil v alpinu celé porosty; dnes – v rámci celého alpina roztroušea, v odd. 20 při cestě, zmizel všude, kde se nacházela na okraji lučního porostu, dále v odd. 110 v údolíčku a 96 podél cesty jak směrem na břeh Labešky, tak na opačné straně hojně, např. mezi devětsilem, dále hojná v okolí České chaloupky, hojně na svazích k Paludáriu, výskyt odpovídá Tyllerovi 1990, zcela nově v odd. 9 – desítka kusů, mezi cestou a potokem dále na svazích nad Podzámeckým rybníkem v odd. 11. Velmi vhodný druh k dalšímu šíření do krajinářského parku.

***Reynoutria japonica* Houtt.** – Jehlík 1970 zmiňuje v parku jako roztroušený druh, uváděn v katalozích Dendrologické společnosti, obdobně jako *R. sachalinensis*, v Matrice uveden její výsev z roku 1911 (z Unger, pod názvem *Polygonum cuspidatum*), po Botiči se šíří až do Prahy, generativně, invazivní druh, jeho pěstování musí být pod důkladným dohledem, není možné doporučit k šíření jako vhodnou rostlinu do parků, i když má své historické opodstatnění.

***Reynoutria sachalinensis* (F.Schmidt) Nakai** – v roce 1909 již uvádí A. E. Silva Tarouca, objevuje se i v katalozích Dendrologické společnosti 1927-1942 (pod rodovým názvem *Polygonum*), Domin 1943 pokládal v parku za zdomácnělý druh, šíří se z parku po toku Botiče, generativně, B. Kavka v letech 1936-1932 ji uvádí jako zajímavý druh u České chaloupky, dnes zmapována částečně, druhu se věnuje v rámci Botanického ústavu AVČR samostatný výzkum. V parku se nachází velké množství kříženců, které nebylo možné determinovat, v mapové příloze je srovnán výskyt na shodných stanovištích. jedná se tak pouze o jednu lokaci, druh se pravděpodobně stěhuje. opět nelze vzhledem k invazivnímu charakteru doporučit pro pěstování.

***Rudbeckia laciniata* L.** – podle Jehlíka 1970 se nacházel tento druh zejména v okolí Podzámeckého rybníka, druh uváděn již v matrice v roce 1922 a katalozích Dendrologické společnosti včetně plnokvětého kultivaru (Katalog 1924-1942), rozmnožuje se semeny; B. Kavka uváděl tento druh v letech 1936-1932 na paloučku u vodopádu dnes se nachází pouze na jedné lokalitě mezi velkými trvalkami u Podzámeckého rybníku, odd. 11, pod starým alpinem.

***Solidago gigantea* Aiton** – tento druh uváděl pouze Jehlík 1970, druh byl uváděn v katalozích DS (1924-1942), zplaňoval kdysi i po obci Průhonice, roku 1936-38 jej uváděl B. Kavka (pod *Solidago hybr.* Golden wings). Jehlík jej mapoval společně se *Solidago canadensis* L. (taktéž uvedený v Matrice DS pod *Solidago glabra* Desf. z roku 1924 - semena z BZ Montpellier a v Katalozích rostlin DS k prodeji), posléze se stal zplaňující v Průhonicích i v okolí, Z. Tyller druh v roce však 1990 neuvádí, dnes nebyl dohledán.

***Telekia speciosa* (Schreb.) Baumg.** – Z. Tyller v roce 1990 uvádí jako druh, který tvoří v parku porosty, záměrně vysazený, generativně se šíří, nachází se v soupisu rostlin z roku 1936-1940, původně asi pěstován v Květnici na Podalpínské louce kde byla sbírka vysokých peren, odtud se předpokládá, že se rozšířil do celého objektu, taktéž ji v roce 1943 uvádí K. Domin jako zdomácnělou. Nejstarší zmínky

pochází z Matriky rostlin DS z roku 1924, kdy semena pocházela z BZ Sofia, doc. Kavka v roce 1959 uvádí pouze skupiny v odd. 25 a 53; Jehlík v roce 1970 uvádí stále jako hojný druh.

***Veratrum nigrum* L.** – Z. Tyller 1990 uvádí tento druh již historicky v soupisu alpinek z roku 1936-1940. Byl však dohledán i v Katalogu rostlin DS z roku 1927, B. Kavka ho zmiňuje v letech 1936-1938 u České chaloupky. V té době se již nacházelo několik exemplářů na břehu Labešky. V roce 1956 byla dovezena semena z Bilíchova u Loun a sazenice umístěny do alpina, na Podzámeckou loukou do sušších míst a též na hráz Labešky, v alpinu i na Labešce se dobře množily samovýsevem, i na Podzámecké louce se nacházelo několik semenáčů. B. Kavka uvádí dále jednotlivce roku 1959 v odd. 11, 23, 96. Dnes se hojně nachází v odd. 11, prospívá v porostu, polostínu i slunném stanovišti. Na podalpínské louce se již nevyskytuje, taktéž není na lokalitě odd. 55, v Alpinu se rozmnožuje samovýsevem, je velmi dekorativní, v odd. 95 – hráz Labešky hojný na obou stranách podél cesty na hrázi, směrem na svahu k rybníku cca 7 ks roztroušeně, směrem k údolíčku cca 20 ks roztroušeně. Lze doporučit pro další výsadby v parku či do obdobných objektů.

5 Návrh využití výsledku typu specializovaná mapa s odborným obsahem poskytovatelem

Specializovaná mapa Identifikace a vývoj významných výsadeb vytrvalých okrasných bylin v areálu Průhonického parku na základě srovnání historické dokumentace a současného stavu může být poskytovatelem použita na několika úrovních. Primárním cílem je využití při péči o památku zahradního umění, kdy může docházet k regulaci stávající údržby s cílem podpořit či naopak eliminovat některé taxony bylin v parku. Další rovinou je využití nových poznatků o historii a vývoji bylinného patra. Předkládaná práce tak přináší zcela nové poznatky o bylinném patře Průhonického parku, jako vzorového objektu pozdního krajinářství a lze jej považovat za významný podklad pro památkovou péči a její výkon.

6 Seznam publikací a výstupů z originální práce, které předcházely výsledku typu specializovaná mapa s odborným obsahem

Ivana Barošová, Markéta Šantrůčková (2019): Trvalková školka Georga Arendse a Průhonický park. Zahradnictví, roč. 18, č. 12, s. 34 – 36

Ivana Barošová, Věra Vávrová, Markéta Šantrůčková (2017): Činnost Československé dendrologické společnosti v kontextu zahradní tvorby první republiky (1918–1938). In: Šárka Steinová (ed.), Zahradní architektura první poloviny 20. století, Národní zemědělské muzeum, Praha, s. 8 – 21